

TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

**11-14 YAŞ GRUBU ÖĞRENCİLERİN GÖRSEL SANATLAR
DERSİNE İLİŞKİN TUTUMLARI İLE SOSYAL BECERİ
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nuray YAZICI

TRABZON
Temmuz, 2019

TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

11-14 YAŞ GRUBU ÖĞRENCİLERİN GÖRSEL SANATLAR
DERSİNE İLİŞKİN TUTUMLARI İLE SOSYAL BECERİ
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Nuray YAZICI

Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nce Yüksek Lisans Unvanı
Verilmesi için Kabul Edilen Tezdir.

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Raif KALYONCU

TRABZON
Temmuz, 2019

Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'ne

**Bu çalışma jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 08 / 07 / 2019**

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Raif KALYONCU

Üye : Doç. Dr. Tolga AKALIN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Seda LİMAN TURAN

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

**Prof. Dr. Bülent GÜVEN
Enstitü Müdürü**

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Trabzon Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programıyla”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Nuray YAZICI

08 / 07 / 2019

ÖN SÖZ

“11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı bu çalışma, Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Bu çalışma sürecinde danışmanlığımı üstlenerek, yardımlarını esirgemeyen danışmanım Sayın Doç. Dr. Raif KALYONCU'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmada kullanılan ölçme araçlarının uygulanması için izin veren Samsun İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne, çalışmanın yürütüldüğü okullarda görev yapan ve çalışma sürecinde yardımlarını eksik etmeyen tüm okul müdür, müdür yardımcıları ve görsel sanatlar öğretmenlerine teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Araştırma verilerinin istatistiksel analizlerinde desteklerini esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Mehmet İMAMOĞLU'na ve tez yazım sürecinde bilgi ve tecrübeleriyle yol gösteren Arş. Gör. Zümrüt ŞEN'e, çok değerli arkadaşlarıma ve beni her zaman motive eden, destekleyen ve bu süreçte hep yanımda olan anneme, babama ve kardeşlerime teşekkürü bir borç bilirim.

Temmuz, 2019

Nuray YAZICI

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
ÖZET.....	viii
ABSTRACT.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv
1. GİRİŞ.....	1
1. 1. Araştırmanın Amacı.....	4
1. 1. 1. Alt Amaçlar	4
1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi.....	4
1. 3. Araştırmanın Sınırlıkları.....	5
1. 4. Araştırmanın Varsayımları.....	6
1. 5. Tanımlar.....	6
2. LİTERATÜR TARAMASI.....	7
2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	7
2. 1. 1. Görsel Sanatlar Eğitimi	7
2. 1. 2. Görsel Sanatlar Eğitiminin Önemi ve Gerekliliği	12
2. 1. 3. Tutum	13
2. 1. 4. Tutumu Oluşturan Temel Öğeler.....	14
2. 1. 4. 1. Bilişsel Öğeler	15
2. 1. 4. 2. Duyuşsal Öğeler.....	15
2. 1. 4. 3. Davranışsal Öğeler.....	15
2. 1. 5. Sosyal Beceri ve Eğitimi.....	16
2. 1. 6. Sosyal Beceri Eğitiminde Kullanılan Bazı Yöntemler.....	18
2. 1. 6. 1. Model Alma	19
2. 1. 6. 2. Liderlik.....	19
2. 1. 6. 3. Davranışsal Prova-Rol Oynama	19
2. 1. 6. 4. Geri Bildirim Verme.....	19
2. 1. 6. 5. Genelleme Uygulama	20
2. 1. 6. 6. Sosyal Algı.....	20

2. 1. 6. 7. Duygular.....	20
2. 1. 6. 8. Ev Ödevi	20
2. 1. 7. İlgili Araştırmalar	20
2. 1. 7. 1. Yurt İçi ve Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	20
2. 1. 7. 2. Literatür Taramasının Sonucu.....	25
3. YÖNTEM	26
3. 1. Araştırma Modeli	26
3. 2. Araştırma Grubu.....	26
3. 3. Verilerin Toplanması.....	28
3. 3. 1. Veri Toplama Araçları / Teknikleri	29
3. 3. 1. 1. Öğrenci Kişisel Bilgi Formu.....	29
3. 3. 1. 2. Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği	29
3. 3. 1. 3. Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği.....	29
3. 3. 2. Veri Toplama Süreci / Deneysel İşlem / Uygulama Akışı	30
3. 4. Verilerin Analizi.....	30
3. 4. 1. Etkinliklerden Elde Edilen Verilerin Analizi	31
4. BULGULAR.....	34
4. 1. 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin incelenmesine Dayalı Bulgular	34
4. 1. 1. 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyi Arasındaki İlişki	34
4. 1. 2. Araştırmada Ele Alınan Değişkenlere Göre 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri.....	35
4. 1. 2. 1. 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Eğitim Aldıkları Okullara Göre Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri	35
4. 1. 2. 2. 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri.....	36
4. 1. 2. 3. 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Yaşlarına Göre Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri.....	37
4. 1. 2. 4. 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri.....	38
4. 1. 2. 5. 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Sınıf Mevcutlarına Göre Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri.....	39

4. 1. 2. 6.	11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Okuldaki Başarı Algılarına Göre Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri	40
4. 1. 2. 7.	11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri	41
4. 1. 2. 8.	11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri	42
4. 1. 2. 9.	11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersinin İşlendiği Yere Göre Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri.....	43
4. 1. 2. 10.	11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Herhangi Bir Resim Kursu Alıp Almama Durumuna Göre Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri.....	44
5.	TARTIŞMA	46
6.	SONUÇ VE ÖNERİLER.....	50
6. 1.	Sonuçlar	50
6. 2.	Öneriler	51
6. 2. 1.	Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler	51
6. 2. 2.	İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	52
7.	KAYNAKÇA	53
8.	EKLER	57
9.	ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ.....	66

ÖZET

11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Bu araştırmada, 11-14 yaş grubu öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişki belirlenmiş ve bazı değişkenlere göre öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri incelenmiştir.

Araştırmada var olan durumun belirlenmesine çalışıldığı için betimsel araştırma modeli kapsamında Survey Yöntemi (Alan taraması) kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim yılında Samsun ili Atakum ilçesinde ortaokul seviyesinde eğitim gören 95 kız (%47,5) ve 105 erkek (%52,5) öğrenci olmak üzere toplam 200 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada, öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla Feryal Beykal Orhun tarafından geliştirilen, Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği, sosyal beceri düzeylerini belirlemek amacıyla Yasemin Yurdakavuştu Doyran tarafından geliştirilen, Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmada toplanan verilerin hesaplanmasında ve değerlendirilmesinde IBM SPSS 21.0 yazılımı kullanılmıştır.

11-14 yaş grubu öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeğinden alınan puanlarla çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanları arasındaki istatistiksel açıdan anlamlı, pozitif yönde ve düşük olarak bir ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin eğitim aldıkları okula göre görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarında anlamlı bir ilişki bulunurken, çocuklar için sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Öğrencilerin yaşlarına göre görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. 11 yaşındaki öğrencilerin 14 yaşındaki öğrencilere oranla görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları daha olumludur. 11 yaşındaki öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri 13 ve 14 yaşındaki öğrencilere oranla daha olumludur. 12 yaşındaki öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin 14 yaşındaki öğrencilere oranla daha olumludur. Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. 5. sınıftaki öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları 8. sınıftaki öğrencilere göre daha olumludur. 5. sınıftaki öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri 7 ve 8. sınıftaki öğrencilere göre daha olumludur. 6. sınıftaki öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri 8. sınıftaki öğrencilere göre daha olumludur. Öğrencilerin sınıf mevcutlarına göre görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları

ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Öğrencilerin okuldaki başarı algılarına göre görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumlarına göre görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Öğrencilerin görsel sanatlar dersinin işlendiği yere göre görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin herhangi bir resim kursu alıp almama durumlarına göre görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Herhangi bir resim kursu değişkenine göre görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ve sosyal beceri düzeyleri resim kursu almadığını belirtenlere göre daha yüksek bulunmuştur.

Yapılan araştırmada elde edilen veriler ışığında, 11-14 yaş grubu öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin gelişimine katkı sağlamak amacıyla görsel sanatlar dersine olan ilgi ve tutumlarını arttırmak görsel sanatları sevdirmek amacıyla çeşitli etkinlikler planlanıp uygulanabilir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Görsel Sanat Eğitimi, Tutum, Sosyal beceri, 11-14 Yaş Grubu

ABSTRACT

Examination of the Relationship between Visual Arts Class Attitudes and Social Skill Levels of the Students at the age of 11 – 14

In this research, the relationship between visual arts class attitudes and social skill levels of the students at the age of 11 - 14 was determined. The class attitudes and the social skill levels of the students were examined with respect to some variables as well.

Descriptive research model, which includes Survey method (field scanning) was employed in the study, as the existing situation was attempted to be identified. The research study group consisted of 95 (47,5%) girls students and 105 (52,5%) boys students with the total population of 200 students. The students attended middle school in the academic year of 2018-2019 in Atakum-Samsun. In the study, few tools were utilized to determine the attitudes of the students for visual arts class. First of these tools was the attitude scale of visual arts class develop by Feryal Beykal Orhun. The second one was social skill scale for children developed by Yasemin Yurdakavuştu Doyran to determine the social skill levels. The last one was personel information form prepared by the researcher. A computer software (IBM SPSS 21.0) was utilized to compute and evaluate the collected data and statistical significance level was obtained smaller than 0.05 ($p < 0.05$).

Statistically significant, positive, and low relationship between the points acquired from the scale of visual arts class attitude of the children at the ages of 11-14 and the points acquired from the social skill scale for the children, was obtained. A statistically significant relationship between the visual arts class attitudes of the children and social skill levels of the children was obtained with respect to their schools. Moreover, statistical significance was acquired on the visual arts class attitudes of the children regarding their genders, whereas there was no statistical significance on social skill levels of children related to the genders. A statistically significant relationship between visual arts class attitude of the children and the social skill levels of the children, was obtained with respect to children's age. Visual arts class attitudes of the children at the age of 11 was more favourable compared to that of the children at the age of 14. Social skill levels of the children at the age of 11 were more favourable compared to that of the children at the ages of 13 and 14. Social skill levels of the children at the age of 12 were more favourable compared to that of the children at the age of 14. A significant relationship between grade levels of the children and the visual arts class attitudes of them, was acquired. The visual arts class attitudes of the children at the 5th grade were more favourable compared to that of the children at the

8th grade. Social skill levels of the children at the 5th grade were more favourable compared to that of the children at the 7th and 8th grades, whereas social skill levels of the children at the 6th grade were more favourable compared to that of the children at the 8th grade. A significant difference between the visual arts class attitudes and social skill levels of the children regarding classroom size, was obtained. There was no significant relationship between the visual arts class attitudes and social skill levels of the children with respect to success perception of the children. There was no significant relationship between the visual arts class attitudes and social skill levels of the children related to education status of the children's parents as well. A significant relationship between the visual arts class attitudes and social skill levels of the children with respect to the place of the classrooms, was obtained and a significant relationship between the visual arts class attitudes and social skill levels of the children related to attendance on additional painting classes, was obtained as well.

Obtained results in the research show that there is a statistically significant and positive relationship between the visual arts class attitudes and social skill levels of the children at the ages of 11-14. Various activities involving visual arts elements can be planned and applied to increase the attitudes and attention of the children on visual arts class, which increases the social skill levels of the children.

Keywords: Art, Visual Arts Education, Attitude, Social Skills, the Age of 11-14.

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Öğrencilerin Demografik Özellikleri ve Dağılımları	27
2.	Araştırma Grubunun Okul Değişkenine Göre Sayı ve Yüzdeler İfadeleri.....	31
3.	Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine Göre Sayı ve Yüzdeler İfadeleri.....	31
4.	Araştırma Grubunun Yaş Değişkenine Göre Sayı ve Yüzdeler İfadeleri.....	31
5.	Araştırma Grubunun Sınıf Değişkenine Göre Sayı ve Yüzdeler İfadeleri.....	31
6.	Araştırma Grubunun Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre Sayı ve Yüzdeler İfadeleri	32
7.	Araştırma Grubunun Derslerdeki Başarı Durumuna Göre Sayı ve Yüzdeler İfadeleri	32
8.	Araştırma Grubunun Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Sayı ve Yüzdeler İfadeleri	32
9.	Araştırma Grubunun Babalarının Eğitim Durumuna Göre Sayı ve Yüzdeler İfadeleri	33
10.	Araştırma Grubunun Görsel Sanatlar Dersini İşledikleri Yere Göre Sayı ve Yüzdeler İfadeleri.....	33
11.	Araştırma Grubunun Resim Kursu Alıp Almadığı Durumu Değişkenine Göre Sayı ve Yüzdeler İfadeleri	33
12.	Ölçekler Arasındaki İlişki.....	34
13.	Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ile Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği Puan Ortalamalarının Okul Değişkenine Göre İlişkisi.....	35
14.	Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ve Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği Puan Ortalamalarının Cinsiyet Değişkenine Göre İlişkisi.....	36
15.	Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ile Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği Puan Ortalamalarının Yaş Değişkenine Göre İlişkisi	37
16.	Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ile Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği Puan Ortalamalarının Sınıf Değişkenine Göre İlişkisi.....	38

17.	Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ile Çocuklar için Sosyal Beceri Ölçeği Puan Ortalamalarının Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre İlişkisi.....	40
18.	Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ile Çocuklar İçin Sosyal Ölçeği Puan Ortalamalarının Başarı Değişkenine Göre İlişkisi.....	41
19.	Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ile Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği Puan Ortalamalarının Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre İlişkisi	42
20.	Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ile Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği Puan Ortalamalarının Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre İlişkisi.....	43
21.	Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ile Çocuklar için Sosyal Beceri Ölçeği Puan Ortalamalarının Dersin İşlendiği Yer Değişkenine Göre İlişkisi	44

KISALTMALAR LİSTESİ

ÇASEY : Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

YÖK : Yüksek Öğretim Kurumu

1. GİRİŞ

Toplumların tarihi geçmişten bugüne kadar incelendiğinde, toplum ve sanatın birbirleriyle sürekli olarak etkileşim içerisinde olması sayesinde toplumlar pozitif bir gelişim göstermesine olanak tanımaktadır. Toplumların, sosyal hayat oluşumu ve gelişimleri sürecinde estetik olguların önem kazanması, bireylerin sanatsal kültürlerinin de gelişme göstermesini sağlamaktadır. Bireyin gelişiminde ve toplum içerisinde kendini var edebilme çabasında, yetiştiği sosyokültürel ortamın etkileriyle birlikte sanat eğitiminin rolü de oldukça önemlidir.

Bireyin hayata karşı bakış açısı, sosyokültürel kazanımları ve duygusal yaklaşım durumu, çevresi ile paylaşımda bulunmasına olanak sağlarken sanat eğitimi aracılığı ile edindiği sanatsal bakış açısı ışığında yaşamda estetik duruş sergilemesini sağlamaktadır. Kavramsal olarak sanat eğitimi 20. yüzyılın başlarından itibaren sanat alanlarının tümünü içine alan, kişisel gelişime katkı sağlayan okul dışında ve okul içindeki sanatsal eğitimi ifade etmektedir. Okul içi eğitim günümüzde verilmekte olan Görsel Sanatlar dersi kapsamında öğrencilerin yaratıcı düşünme becerileri geliştirme, gözlem yapabilme, araştırma, deneme, denetleme, uygulama ve sonuca ulaşma gibi kişisel becerilerini geliştirmeleri için olanak sağlamaktadır (San, 2010).

Görsel sanatlar eğitimi dersinin kazanımları, ortaöğretim düzeyi öğrencilerinin kişiliğinin oluşumu ve şekillenmesine, öğrencilerin zihinsel, psikomotor, duygusal ve sosyal gelişimlerine olumlu katkıda bulunmaktadır. Görsel sanatların çalışma alanı içerisinde gerek görsel dille gerek sözel olarak kendini ifade etmeyi öğrenen çocuk, kişisel ve sosyal becerileri artırma eğilimi ile birlikte görsel sanatlara yönelik olumlu bir tutum göstermektedir.

Baron ve Byrne'a (1977) göre "Tutumlar oldukça organize olmuş uzun süreli duygu, inanç ve davranış eğilimleridir. Bu eğilimler diğer insanları, grupları, fikirleri, ülkenin diğer yörelerini ya da nesnelere konu edindir" (akt., Cüceloğlu, 2004, s. 521).

Sosyal beceri düzeyleri birçok değişkenden etkilenebileceği gibi görsel sanatlarla ilgili kazanımlardan da etkilenebilmektedir. Öğrencilerin, görsel sanatlar eğitimi dersi ile kendilerini ifade etme becerileri onların sosyalleşmesinde olumlu etki yaratacağı düşünülmektedir.

Konuyla ilgili yapılan literatür araştırmasında, öğrencilerin gerek farklı disiplin alanlarında, gerekse görsel sanatlar dersi alanında tutum ile bazı değişkenler arasındaki ilişkinin incelendiği görülmektedir. Öğrenci tutumlarının araştırılması için yapılan çalışmalar ve sonuçları kapsamında; Tan (2006), ortaokul öğrencilerinin tutum ve akademik başarıları arasındaki ilişkiyi bağımsız değişkenlerce inceleyip Resim-iş dersi tutumlarını, ekonomik

durumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Diğer değişkenler (sınıf düzeyi, cinsiyet, okul öncesi eğitim durumu, okul, anne baba birliktelik durumu, sınıf mevcudu, anne ve babanın öğrenim durumu, öğretmen cinsiyeti, öğretmene yönelik algıya göre) açısından ise anlamlı bir farklılık görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin tutumlarının ve akademik başarılarının arasındaki ilişki doğru orantı göstermektedir.

Bayram (1993), Resim-iş dersine ortaokul öğrencilerinin bakış açısını belirleyen birçok etkeni (ders saatinin yetersizliği, sınıfların fiziksel koşulları, müfredat programı, genel eğitim anlayışı, Resim-iş dersinin önemsenmemesi, ebeveynlerin sanat kültürü birikimlerinin olmaması) inceleyip elde ettiği verilerin sonucunda derse karşı tutumlarının olumsuz olduğunu göstermektedir.

Burçak (2003), İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Resim-iş dersinde fiziki ortam yetersizliği (sınıf mevcudunun fazla olması, resim atölyesi yetersizliği ve eksikliği, uygun koşullarda olmayan resim atölyeleri, malzeme eksikliği) kapsamında elde ettiği verilerin Resim-iş dersi çalışmalarında problemler yaşanmakta ve koşulların getirisiyle dersler amacından uzaklaşmaktadır.

Orhun-Beykal (2005), Resim- iş dersine ilişkin 6. sınıf öğrencilerinin tutumlarının ölçülmesi konusu kapsamında 30 maddelik ölçeği uygulama sonrası 26 maddeye indirilmiştir. Resim-iş dersine ilişkin öğrencilerin tutumları arasındaki ilişki anlamlı farklılık göstermektedir.

Aslantaş (2014), Görsel Sanatlar dersine ilişkin geliştirdiği tutum ölçeğini 4. sınıf öğrencilerine uygulamış 31 maddelik ölçeğin faktör durumlarının kabul edilir düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Özsoy ve Şahan (2009), Çok alanlı sanat eğitiminin ilköğretim 6. sınıf Resim-iş derslerinde öğrenci tutumuna yönelik tespiti konulu çalışma ile ilköğretim ikinci kademedeki 6. sınıf Resim-iş dersine yönelik seramik, heykel biçimlendirme, inşa çalışmalarını yapabilme etkinliklerini deney ve kontrol grubu olarak ayırarak iki gruba uygulamıştır. Sonuç olarak; deney ve kontrol grubu öğrencilerin arasında sanata yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır.

Literatür araştırması ile farklı disiplin alanlarında öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin incelendiği görülmektedir. Sosyal beceri konusunda yapılan araştırmalar ve sonuçları kapsamında; Yurdakavuştu (2012), İlköğretim öğrencilerinde duygusal zekâ ve sosyal beceri düzeylerinin tespitine yönelik yaptığı çalışmada 5. sınıf öğrencilerini değerlendirmeye almıştır. Araştırma kapsamında, çocukların cinsiyetleri, aile ekonomik düzeyleri, anne ve baba eğitim seviyeleri, yerleşim bölgesine ve duygusal zekâ ile sosyal beceri seviyeleri maddelerinin geneli itibarıyla sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunun sonucuna varmıştır. Durualp (2014), Ergenlerin sosyal, duygusal öğrenme

becerilerini sınıf ve cinsiyet faktörü açısından inceleyip 6. 7. ve 8. sınıfa giden kız öğrencilerin erkek öğrencilerden sosyal, duygusal öğrenme becerilerinin daha yüksek olduğunu, ayrıca 6. sınıf seviyesindeki öğrencilerin sosyal, duygusal öğrenme becerileri, 7.ve 8. sınıf öğrencilerine oranla daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Candan ve Yalçın (2018), ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin sosyal ilişki unsurları ve umut düzeyi ile ilişkisinin tespitinde, 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal duygusal öğrenme becerileri alt boyutları ile sosyal ilişki unsurları aile ve arkadaş desteği alt boyutları arasında orta ve düşük pozitif seviyede, umut düzeyleri arasında ise orta düzeyde pozitif anlamlı ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Duyan, Gelbal ve Var (2013), Sosyal İlişki Unsurları Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlama çalışmasını ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine uygulanmışlardır. Sosyal İlişki Unsurları Ölçeği'nin ilköğretim ikinci kademe öğrencileri için geçerli ve güvenilir olduğunu göstermiştir.

Aydoğan (2010), İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Umut ve Benlik Saygısı düzeylerinin bazı değişkenler (eğitim alınan okulun sosyoekonomik çevresi, cinsiyet, sınıf, anne ve baba eğitim düzeyi, anne ve babanın çalışma durumu, anne ve babanın mesleği, kardeş sayısı, ailenin gelir seviyesi, kaçınıcı çocuk olduğu ve okulöncesi eğitimi alma durumu) açısından incelenmiştir. Çalışmada öğrencilerin benlik saygısı düzeylerini belirlemek için "Çocuklarda Öz-Kavramı Ölçeği", umut düzeylerinin belirlenmesinde "Çocuklarda Umut Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada, sınıf, cinsiyet ve anne çalışma durumu değişkenleri hariç diğer değişkenlerce anlamlı düzeyde farklılaşma olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin benlik saygısı ile umut düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir.

Kabakçı ve Korkut (2008), 6. ve 8. sınıftaki öğrencilerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin bazı değişkenler (sınıf düzeyi, cinsiyet ve sosyoekonomik düzey) sonucunda kız öğrencilerin sosyal duygusal öğrenme becerileri ve iletişim becerileri erkek öğrencilere göre daha iyi düzeyde olduğu ve 431 öğrencinin 143'ü alt, 145'i orta, 143'ü üst sosyoekonomik düzeye sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Dermez (2008), İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin bazı değişkenlerce (anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın çalışma durumu, eve alınan süreli yayın, cinsiyet, çocuğun fikrinin alınıp alınmaması) etkisini incelemiştir. Araştırma evde alınan kararlarda çocuğun fikrinin alınması açısından anlamlı, eve alınan süreli yayın, babanın eğitim durumu ve cinsiyet açısından anlamlı farklılıklar olduğu, anne ve babanın çalışıp çalışmaması ve annenin eğitim durumu açısından ise fark göstermediği sonucuna varmıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda, Görsel Sanatlar dersi ve farklı disiplin alanlarında ki çalışmalar öğrencilerin sadece tutumlarının bazı değişkenlerce incelendiğini göstermekte ancak sosyal öğrenme sürecinde, tutumların gelişmesi, davranışa dönüşmesi

ve sosyal becerilerin gelişmesi bir bütünü parçaları gibi birbirini desteklemektedir. Dolayısıyla öğrenci tutumlarının bazı değişkenlerce incelenmesi ile sosyal beceri düzeylerinin bir arada incelenmesinde yarar görülmektedir.

Yapılan araştırmalar sonucunda görsel sanatlar dersine ilişkin öğrencilerin tutumlarının bazı değişkenlerce ilişkisinin incelendiği ancak sosyal beceri düzeyleri ile ilişkinin incelenmediği görülmektedir. Bu nedenle, 11-14 yaş grubu öğrencilerin Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeylerinin incelenmesinde yarar görülmektedir. 11-14 yaş grubu öğrencilerinin Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesinin yanında, öğrencilerin Görsel Sanatlara ilişkin tutumları hem de sosyal beceri düzeyleri bazı değişkenlere (okul, cinsiyet, yaş, sınıf, sınıf mevcudu, anne ve babanın eğitim durumu, derslerdeki başarı durumu, görsel sanatlar dersinin işlendiği yer, herhangi bir görsel sanatlar alanı ile ilgili kurs alıp almama) göre incelenmek istenmektedir.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile 11-14 yaş grubu öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda aşağıdaki alt amaçlar ele alınmıştır.

1. 1. 1. Alt Amaçlar

1. 11- 14 yaş grubu öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. 11-14 yaş grubu öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları okul, cinsiyet, yaş, sınıf, sınıf mevcudu, anne ve babanın eğitim durumu, derslerdeki başarı durumu, görsel sanatlar dersinin işlendiği yer, herhangi bir görsel sanatlar alanı ile ilgili kurs alıp almama değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. 11-14 yaş grubu öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri okul, cinsiyet, yaş, sınıf, sınıf mevcudu, derslerdeki başarı durumu, anne ve babanın eğitim durumu, görsel sanatlar dersinin işlendiği yer, herhangi bir görsel sanatlar alanı ile ilgili kurs alıp almama değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Araştırmanın konusu, görsel sanatlar dersi eğitimi gören 11-14 yaş grubu öğrencilerin, görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında var olan ilişkiyi ele alır. 2018-2019 eğitim dönemi 11-14 yaş grubu öğrencilerin görsel sanatlar dersine

ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeylerinin bağımlı değişkenlerce (okul, cinsiyet, yaş, sınıf, sınıf mevcudu, derslerindeki başarı durumu, anne ve baba eğitim durumu, yer, bir resim kursu alıp almama durumu) anlamlı ya da anlamsız bir etkisi olup olmadığı araştırılacaktır.

Tutum, bireyin çevresel faktörler ile etkileşimi ya da bireysel izlenimleri sonucunda zihinsel, duygusal ve davranışsal olarak geliştirdiği tepkisel ön eğilimidir (İnceoğlu, 2011). Sosyal beceriler, bireylerin etkileşim içerisinde oldukları sosyal ortamlarda benimsenmeleri, sosyalleşebilmeleri ve sağlıklı iletişim kurabilmelerini sağlayan duygu, düşünce ve tutumlar sonucu oluşan davranışlardır (Samancı ve Uçan, 2017).

Bu bilgiler doğrultusunda, araştırma grubunu oluşturan 11-14 yaş grubu öğrencilerin, hem görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarına hem de sosyal beceri düzeylerine ilişkin veriler toplanmış olacaktır. Bu veriler yardımı ile öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkiyi değişkenlerce ortaya çıkarmaya çalışması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Elde edilen veriler aracılığı ile görsel sanatlar dersi öğrencilerinin yaşamlarında kendilerini sanat yoluyla ifade etmesine olanak tanıyacağı düşünülmektedir. Konuyla ilgili yapılan 11-14 yaş grubu öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeylerini bir arada değerlendiren herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Araştırmanın, 11-14 yaş grubu öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmaya çalışması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

1. 3. Araştırmanın Sınırlıkları

Araştırma grubunu 11-14 yaş aralığı ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Bu nedenle araştırma, 2018-2019 eğitim ve öğretim yılı bahar döneminde Samsun ili Atakum ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Denizevleri Ortaokulu ile Tevfik İleri İmam Hatip Ortaokulu'nda eğitim gören toplam 200 öğrenci ile sınırlıdır.

Araştırma, "Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği", "Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği" ve araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel bilgi Formu" içeriği kapsamında sınırlıdır.

Araştırma, 11-14 yaş grubu öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ve sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin değişkenler aracılığı ile olumlu ve olumsuz farklarını tespit ile sınırlıdır.

1. 4. Araştırmanın Varsayımları

Öğrencilerin görsel sanatlara ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu varsayılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan 11-14 yaş grubu öğrencilerin, veri toplama araçlarını samimi ve gerçekçi bir şekilde yanıtladıkları varsayılmıştır.

1. 5. Tanımlar

Sanat: "Bir duygunun, bir tasarımın veya güzelliğin ifadesinde kullanılan yöntemlerin tümü ve bu yöntemler sonucunda ulaşılan üstün yaratıcılık gücüdür" (Erbay, 1997, s. 5).

Tutum: "Tutum, bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu, ya da olaya karşı deneyim, bilgi, duygu ve güdülerine (motivasyon) dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki ön eğilimidir" (İnceoğlu, 2010, s. 22-23).

Sosyal Beceri: "Sosyal beceriler çocukların buldukları sosyal ortam içerisinde kabul görmelerini ve sosyal ilişkilerinin olumlu yönde ilerlemesini sağlayan, duygu, düşünce, tutum ve davranışlardır" (Samancı ve Uçan, 2017, s. 283).

Görsel Sanatlar Eğitimi: "Görsel Sanatlar Eğitimi, öğrencilerin elde ettikleri bilgileri, günlük yaşantıları ve diğer derslerde öğretilen konuları da içine alarak bunlar arasında mantıklı bağlantılar kurmalarını sağlamayı amaçlayan geniş kapsamlı bir eğitim şeklidir" (Alakuş ve Mercin, 2011, s. 16).

2. LİTERATÜR TARAMASI

2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Araştırmanın içeriğini oluşturan başlıca konular detaylarıyla ele alınıp yorumlanmış ve yapılan araştırmalar incelenmiştir.

2. 1. 1. Görsel Sanatlar Eğitimi

Toplumların yaşamları boyunca sanat olgusu ve eğitimi her daim önemini korumuş olup sanatın gelişimi, yaşamda kendisine edindiği rol üzere farklı görüşler ışığında yorumlanmıştır.

Amerikalı görsel sanatlar eğitimi tarihçisi Arthur D. Efland'a (1990) göre; "Görsel Sanatlar Eğitimi Tarihi" adlı eserinde "Batı kültürün başlangıç yeri Eski Yunanistan olarak kabul edilir ve Eflatun ile Aristo bu ülkede sadece eğitimle ilgili değil, eğitimde sanatın yeri hakkında da yazılar yazmışlardır. İşte bu tarihlerde Batıdaki sanat eğitiminin hikayesi de başlamış olmaktadır (akt., Özsoy, 2003, s. 61).

Özsoy 2003 göre; bu çağlarda eğitimi daha üst konumdaki insanların 'iyi ve dengeli bir hayat' için eğitim aldıkları bilinmektedir. Eflatun sanatı, esas biçimin bir taklidi olduğundan, bilimin güvenilir olmayan bir kaynağı olarak görürken, Aristo ise güzel sanatların, doğanın dinamiklerini ve insanlarla ilgili farklı işleri öğretmek amacıyla kullanılacak bir eğitim aracı olabileceğine inanmıştır (akt., Yılmaz-Gökay, 2011, s. 20).

Geçmişte, belirli bir plan ve program çerçevesinde takibi yapılan bir eğitim programı olmamasından dolayı 1700'lü (18.yy) yıllara değin bir sanat eğitiminden ve öğretiminden bahsedilemez. Dolayısıyla yüzyıllar boyunca sanatçıların yetiştirilmesi usta ve çıraklık ilişkisi doğrultusunda olmuştur. Böylesi kökleşmiş bir yetiştirilme şekli olan lonca sistemi Batı'daki kapitalist gelişmeler ile yerini okul içi (örgün) öğretimine devretmiştir. Akademilerde bu yeni gelişmelerin ışığında ortaya çıkmıştır. Çağdaş sanat eğitiminde ise, en önemli atılımlar 1919 ve 1933 yılları arasında Bauhaus bünyesinde hayat bulmuştur.

Sanat eğitimine Türkiye tarihi üzerinden baktığımızda ise, kurtuluş savaşı sonrası yeniden kurulmakta olan bir ülke olarak o dönemde sanat eğitimi alanında çalışmaların başlamış olduğu gözlemlenmiştir. Cumhuriyetin ilanından 2 yıl sonra, 1925 ve 1926 yıllarında Dewey, Stiehler ve Parker gibi yabancı eğitimciler ülkemize davet edilmişlerdir. Bu dönemde Alman sanat eğitimcileri Frey ve Stiehler'in gerçekleştirdiği 'iş ilkelerine dayalı öğretim kursu' ülkemiz sanat eğitimi tarihinde yerini almıştır (Etike'den akt., Yılmaz-Gökay, 2011, s. 28).

Ülkemiz eğitimcileri ve yabancı eğitimcilerin araştırmaları ışığında hazırladıkları raporlar doğrultusunda, resim iş öğretmenleri yetiştirebilecek farklı bölümün açılması uygun görülmüştür. Bu raporlar kapsamında resim dersleri için de yeni öneriler getirilmiştir.

Telli (1990), Stiehler'in hazırladığı raporun değerlendirilmesiyle, sanat eğitiminde çağdaş uygulamaların ülkemize getirilmeye başlandığını vurgulamaktadır. Bu raporda belirtilen konular şöyledir:

- a) Resim ve el işleriyle öğrenci yaratıcı düşünme becerilerini ve yeteneklerini geliştirerek, sanat eserinin değerini anlayacak bir duruma getirilmelidir. Bu bizzat sanat değildir. Belki herkesi sanata doğru eğitmektir. Belirli bir plan dahilinde uygulanan derslerle öğrenci izlenimlerini, duygularını, yaptığı incelemeleri renk ve biçimle oluşturmayı başarmalıdır. Bu uygulamalı çalışmalarda öğrenciler bazı el maharetleri kazanmalıdır. Çocuklara ilkokulun ilk sınıflarından itibaren oyunlarla, okul bayramları ve toplu çalışmalarla renkli veya renksiz resimler yaptırılarak hayal dünyaları zenginleştirilmelidir. Bu derslerde uygulamanın yanında çevre, yurt bilgisi ve halk sanatları da dikkate alınmalıdır.
- b) Çeşitli devrelerde (ortaöğretim dahil olmak üzere) çocukların yaratıcı yeteneklerini geliştirmek için verilen resim, modelaj ve atölye eğitimi, ilgili branş öğretmenleri tarafından yürütülmelidir.
- c) Bütün sınıfların programlarında yer alması gereken resim-iş derslerinde estetik öğelere de önemle yer verilmelidir.
- d) Başlangıçta sabit bir ders programı önerilmemiştir. Sanat eğitimi konusunda yetişmiş öğretmenler okullarda görev aldıkça, ders programlarını çevreye göre ayarlayacaklar ve problemler kendiliğinden çözülecektir.
- e) Öğrenciler sanat eserlerini veya kopyalarını projeksiyonla inceleyerek, kendi ülkesinin sanat eserlerini ve diğer ülkelerin sanatlarını, kültürlerini tanıyacaklardır.
- f) Aynı zamanda öğrenciler resim, modelaj ve inşa derslerinde yaptıkları basit uygulamalarla sanat eserlerinin nasıl oluştuğunu öğreneceklerdir.
- g) Ortaöğretimde resim-iş derslerini uygulayan öğretmenlerin öğretim yöntemleri konusunda eğitimden geçmeleri gerekirken ilkokul öğretmenleri bu ders için gerekli bilgileri öğretmen okullarında veya Eğitim Enstitülerinde alarak ilkokullarda görev yapacaklardır (akt., Yılmaz-Gökay, 2011, s. 28-29).

Dewey'in hazırladığı rapora göre; sanat (resim) ve el işi eğitimi konusunda verilen önerilerde şu şekildedir:

- a) Okullarda resim ve el işi atölyelerinin kurulması önemlidir. Ayrıca bu atölye ve işliklerin sanat eğitimi için gerekli araç-gereçle donatılması öğrencilerin eğitimini etkileyecek unsurlardandır.
- b) Yükseköğretime devam etmeyeceklerin (edemeyenlerin) yaşamlarında kendilerine yetecek kadar sanat eğitimi konusunda bilgi ve becerilerinin kazandırılması gereklidir. Bazı bilgilerin daha çok kullanımına yönelik olmasına, özellikle ders programlarında 'uygulamalı çalışmalara ve el işlerine' yer verilmelidir.
- c) Sanat eğitimde, öğrenci yeteneklerinin geliştirilmesinin bireysel ve toplumsal önemi olduğundan bu konu üzerinde dikkatle çalışmak gereklidir.

Diğer eğitim bilimci Parker ise hazırladığı raporda değindiği maddeler şunlardır:

- a) Güzel sanatlar, drama, müzik, dans, el işleri ve oyun gibi zengin eğitim alanlarının, öğrenciye etkin bir biçimde kazandırılmasında ülkenizde geçmişten gelen kimi engeller vardır. Bu derslere karşı takınılan tutucu tavrın geçici olmasını umarım.
- b) Çağdaşlaşma yolunda olan her ulusta geçmişin kültür değerlerini canlandırma, kaybolan özelliklerinden dolayı üzüntü duyma olgusu yaşanılmaktadır. Türkiye'deki 'halk evleri' ve 'müzeler' bu konulardaki ilgiyi canlandırmada önemli hizmetler vermektedir.
- c) Öteki sanat dallarındaki çalışmalarda olduğu gibi resimde de çocuklarda bir özgürlük havası sezilmekle birlikte, okulların çoğunda uygulanan resim eğitimi yönetiminde

yaratıcılığın engellendiği görülmüştür (Kırıçoğlu 1991'den akt., Yılmaz-Gökay, 2011, s. 29-30).

Ülkemize, 1926-1929 yılları arası gelen bu eğitimcilerin yapmış oldukları çalışmaların neticesinde 'resim-iş eğitimi' açısından olumlu kazanımlar sağlanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin inkılaplar, sosyal ve kültürel gelişmelerinin ışığında Atatürk'ün sanat ve eğitim kapsamına ilişkin sergilediği olumlu yaklaşımlar sayesinde sanat öğretimi veren kurumlar açılmaya başlanmıştır.

Günümüze değin yapılan araştırmalar doğrultusunda 2006 yılından itibaren Resim-iş dersi geleneksel anlayışın tekdüze ortamından kurtulup kendisine Çoklu Zekâ Kuramı ışığında Görsel Sanatlar dersi adı altında yer edinmiştir.

Çoklu zekâ kuramının savunucusu olan Amerikalı psikolog Howard Gardner başlangıçta insan da yedi zekâ alanı olduğunu savunurken daha sonra sekizinci zekâ alanını da eklemiştir. Bu alanlar; Müziksel-Ritmik, Bedensel- Kinestetik, Sözel- Dilsel, Görsel- Uzamsal, Sosyal, İçsel, Mantıksal- Matematiksel ve Doğa Zekâsı olarak toplam sekiz zekâ alanından oluşturmaktadır. İnsanlar yaşam boyu bu sekiz zekâ alanının tamamına sahipken bu zekâ alanları her insanda farklı seviyelerde bulunabilir.

Çoklu Zekâ Kuramı'nın odak noktası olan Project Zero, temelinde Nelson Goodman öncülüğünde başlamış olan; üretim, algılama ve sanatsal bakış açısı edinebilmeye yönelik sürdürülen eğitim sürecinin devamı kapsamındadır (Ayaydın, 2004).

Harvard Project Zero, sanat eğitimi programlarının incelenmesi için zengin içeriklere sahip olup bu kapsamda Arts Propel projesi üç olgunun çerçevesinde yorumlanmış, sanat tabanlı öğrenme yaklaşımı bir projedir. "Propel" kelimesini oluşturan bu üç olgu Production: Üretim, Perception: Algı, Reflection: Yansıma ve Learning: Öğrenme kelimelerinden türetilmiştir.

Çoklu zekâ kuramı kapsamında Gardner'ın (1989) yaptığı araştırmalar ışığında dikkat çektiği bazı noktalar şöyledir:

- Öncelikle daha erken yaşlarda (10 yaşın altında), yaratıcılığa yönelik aktiviteler her bir sanat biçiminde temel olmalıdır,
- Algısal, tarihsel, eleştirel ve diğer 'sanat dışı' aktiviteler, çocuğun kendi yaratıcılığıyla ilgili ya da ondan doğmuş olmalıdır,
- Sanat dersi müfredat programı, öğretmenler tarafından veya sanatsal şekilde nasıl düşünüleceği konusunda derin bilgiye sahip bireyler tarafından hazırlanmalıdır,
- Mümkün olursa, sanatsal öğrenme, gerekli zamanda geri besleme, tartışma ve fikir için yeterli derecede şans verecek şekilde yürütülen anlamlı projeler etrafında düzenlenmelidir,
- Birçok sanatsal alanda, ana sınıfından 12. sınıfa kadar bir müfredat programı hazırlanması verimli değildir. Böyle bir formül cazip görünebilir, ancak bireylerin sanat veya başka bir disiplinde sadece beceri kazanması durumunu ifade edebilir,
- Sanatta öğrenme, sadece bir grup yetenek veya kavramların uzmanlığını gerektirmez. Sanat aynı zamanda, öğrencilerin diğer bireylerin hisleri kadar kendi hislerini de değerlendirdikleri kişisel alanlardır,

- Genelde sanatsal zevk ve değer yargılarının direk öğretilmesi tehlikeli ve bazı durumlarda gereksiz olabilir. Yine de öğrenciler için, sanatla uğraşan herkesi ilgilendiren zevk ve diğer sonuçlarıyla sanatın etkisini gösterdiğini anlamaları önemlidir (akt., Ayaydın, 2004, s. 210-211).

Gardner'ın yaptığı araştırmalar sonucunda; sanatsal öğrenmelerin de bilişsel bir aktivite olduğunu ve bu yönüyle Görsel Sanatlar Eğitimi alanına yeni bir bakış açısı ile tespit etmiştir.

Günümüze değin yapılan bilimsel araştırmaların sonucunda; Resim-İş dersi kapsam olarak çocuklar için yeterli olmayışı, dar bir pencereden eğitimin sunuluyor olması çocukların derse karşı tutumlarını olumlu yönde destekleyememesi sonucunda, dersin kapsam olarak daha geniş içeriğe sahip farklı öğrenme alanlarını destekleyici bir kavram olan Görsel Sanatlar Eğitimi dersine dönüşmesini sağlamıştır. Böylece Görsel Sanatlar dersi ile çocuklar; çizim, resim, heykel, müze bilinci, baskı resim, fotoğrafçılık, video ve bilgisayar, afişler, çizgi romanlar, dövme şekilleri, çizgi filmler, grafitiler, mimari tasarımlar, tekstil, seramik ve moda tasarımları vb. birçok sanat alanında eğitim alabiliyor olması sosyal yaşamda farkındalık kazanmalarına olanak sağlamaktadır. Bu sayede öğrencilerin kendilerini ifade edebildikleri, yaptıkları çalışmalarda kendilerini ortaya koydukları, estetik bakış açısına sahip, farklı disiplin alanlarıyla etkileşimde bulunup ortaya kapsamlı çalışmalar çıkarmalarına fırsat tanımaktadır. Görsel sanatlar eğitimi, bireylerin yetenekleri ve iç dünyalarında kurguladıklarını, hayata aktarabildikleri böylelikle kendilerini sosyal yaşamda ifade edebildikleri bir eğitim biçimidir.

Sanat eğitimi, duygusal, bedensel ve zihinsel eğitimi bütünlüğü içinde öğrencilerin sanatsal bakış açısının gelişmesi, yeteneğinin fakına varabilmesi ve sergileyebilmesi için yapılan eğitim biçimidir. Sanat eğitimi genel amaçlarını şu şekilde ifade etmek mümkündür:

- Sanat, yaşam boyu öğrenmenin merkezidir. Sanat tarafından çevrelenmişiz: sokakta yürürken niteliği ne olursa olsun her an bir mimari yapının önünden geçiyor ya da bir heykel görebiliyoruz. En azından televizyon aracılığıyla film izliyor; gün boyu müzik dinliyoruz. Kamu kuruluşlarında sanat eserlerinin orijinallerini ya da en azından röprodüksiyonlarını görüyoruz. Bütün bunlar estetik beğeni oluşturmanın araçlarıdır.
- Sanat, geçmiş ve şimdiki her kültürün merkezi olmuştur. Genellikle diğer toplumlara anlamının en iyi yolu, onların sanatları aracılığıyla anlamaktır. Sanat toplumun bir yansımasıdır.
- Kapsamlı ve ardışık sanat eğitimi bütün öğrenciler için esastır. Öğrenciler sanat çalışmaları aracılığıyla ifadeci ve yaratıcı yeteneklerini geliştirebilirler. Sanat, öğrencilere kendi çevrelerindeki dünyayı algılamak için güçlü bir yol sunar. Algılama yeteneği ile birlikte düşünme başlar. Dil, analitik düşünme, matematiksel muhakeme, sözlü düşünme ve iletişim gibi çeşitli alanlarda temel düşünme yeteneklerini kuvvetlendirir.
- Sanatta yaratma deneyimi, öğrencilerde sosyal dayanışma, sorumluluk, güvenilirlik ve diğerlerinin işlerine saygıyı geliştirir (Keser, 2009, s. 296).

Sanat sayesinde, bireyler kaybettikleri yeteneklerini ya da farklı disiplinlere yönelerek bastırdıkları duygu ve düşüncelerini tekrar kazanabilmelerine olanak tanımaktadır. Sanat

eğitimi okul seviyesindeki bireylere kültürel, sanatsal, estetik duygu ve deneyimlerin program çerçevesinde aktarıldığı bir disiplin alanı oluşturmaktadır. Bu bağlamda, sanat eğitimi; tarihi bilinç, sanatsal yordama ve estetik duygusunun öğretildiği ve öğrenildiği bir ders olma durumundadır.

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı öğrenme alanı kapsamında, öğrencilerde hedeflenen kazanımları; 'Görsel İletişim ve Biçimlendirme', 'Kültürel Miras' ve 'Sanat Eleştirisi ve Estetik', gibi varlığını sanattan alan disiplinleri birbirleri ile ilişkilendirilerek sarmal olarak verilmesiyle oluşmuştur (MEB, 2018, s. 8).

Bu kazanımların kapsam içeriklerini şu şekilde ifade etmek mümkündür: Görsel iletişim ve biçimlendirme, kapsam alanı ile öğrenciler için planlanan eğitim programı doğrultusunda, yaptığı çalışmalarda gözlem, hayal ve duygularını, sanatsal elemanlar (mekân, form, renk, doku, çizgi, biçim) ve tasarım kurallarına (denge, vurgu, hareket, ritim, zıtlık, oran-orantı, vb.) uygun, öğretim materyalleri (sanat eserleri, sanat kaynakları, vb.) ve araç gereçlerinin (kalem, boya, fırça, kesici aletler, kâğıt, vb.) çevresinde şekillendirerek yeteneklerini açığa çıkarabilmesini hedeflemektedir.

Kültürel miras, kapsam alanı ile öğrenciler için planlanan eğitim programı doğrultusunda, geçmişten günümüze kadar uzanan Türk toplumu ve kültürü yapısında ortaya çıkan eserleri ve sanatçıları, farklı toplumların kültürlerinde ortaya çıkan eserleri ve sanatçıları inceleyip, görsel sanatların tarihsel süreç kapsamında müze bilinci ile analiz etmelerini ve yorumlamalarını amaçlamaktadır.

Sanat eleştirisi ve estetik kapsam alanı ile öğrenciler için planlanan eğitim programı doğrultusunda ise, görsel sanatların alan içeriğine dahil kavramları ve bir sanat eserinin oluşum süreçleri ile ilgili edindiği bilgiler ışığında, sanat eserlerini sanat eleştirisi tekniğine (tanımlama, çözümleme, yorumlama ve yargı) göre inceleyebilme, sanata ve sanatçıya saygı duyma, incelediği sanat eserlerindeki anlam ve değerler kapsamında bir yargıya varabilmeleri amaçlanmıştır.

Öğrencilerin Görsel Sanatlar eğitimi alıyor olması onların üstün yetenekli olmasını ya da sanatçı ruhunun inceliklerini taşıyor olmasını gerekli kılmaz. Görsel Sanatlar eğitimi ile öğrencilerin kendilerini, diğer disiplin alanlarında ve sosyal yaşamda estetik bakış açısı ile ifade edebilmelerine imkân tanır. Bu yüzden her seviyedeki yaş aralığında olan bireyler için bir gereksinimdir.

MEB'in (2018) belirlediği "Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının" amaçları ise şu şekildedir:

- Görsel okuryazarlık, algı ve estetik bilincine sahip,
- Görsel Sanatları diğer disiplinlerle ilişkilendiren,
- Görsel sanatlar ile ilgili tartışmalara etkin olarak katılan ve bu tartışmaları değerlendiren,

- Güncel kültür-sanat nesnelere / tasarımlarını bilinçli olarak izleyen,
- Görsel sanat çalışmalarında bilgi, malzeme, beceri, teknik ile teknolojiyi etkin ve güvenli bir şekilde kullanarak düşüncelerini ifade eden,
- Görsel sanatlar alanındaki temel kavram ve uygulamalar konusunda bilgi, beceri ve anlayışa sahip,
- Sanat alanında etik davranış gösteren,
- Kendi kültürü ile diğer kültürlerle ait kültürel mirasın değerini anlayan ve onları koruyan,
- Görsel sanatların doğası ve kökenini inceleyen, değerini sorgulayan,
- Sanat alanlarıyla ilgili meslekleri tanıyan,
- Görsel Sanatları öğrenmeye ve uygulamaya istekli bireyler yetiştirmektedir. (MEB, 2018, s. 8).

2. 1. 2. Görsel Sanatlar Eğitiminin Önemi ve Gerekliliği

Eğitim, bilim, sanat ve teknoloji iş birliğine dayandırılmalıdır. Sanatın ve teknolojinin amacı; sanatı bilimle yordama ve teknolojik yeniliklere adapte olarak hayatı kolaylaştırmak, insanlara yardımcı, alternatif hizmetler sunmak ve yeniyi tasarlamaktır. Sanatsal ve ruhsal eğitimi değerli kılan eğitimde, bireylerin duyguları eğitiliyorken, düşünce yapısının, zekânın ve zihinsel yeteneklerin de gelişim gösterdiği gözlemlenmektedir. Sanat alanı kapsamındaki tüm eğitim alanlarının, duyguların ve düşüncelerin birbirleriyle ilişkisini ön plana çıkartırken, öğrenme sürecinin de gelişimsel sürecin de etkin bir yardımcısıdır.

Sanatın özündeki yaratıcılık, özgünlük ve çağdaş düşünceler üretme, makineleşme ve sıradanlaşma problemlerini çözer ve sanatsal eğitim sayesinde kişilerin, yaşadığı ortama karşı duyarlı, estetik bir bakış açısına sahip olması sağlanır. Sanat eğitimi her ülkede farklı programlarla uygulanmaktadır. Ancak sanat eğitimi derslerinin amaçları arasında benzerlik göstermesi doğaldır. Büyük hızla değişen dünyada eğitim programı da buna paralel olarak değişim göstermektedir.

Sanatın en önemli amaçlarından biri; hayata karşı özgür fikirlere sahip farklı bakış açıları sunmaktır. Popüler kültürün; bireyi tek bir biçime sokma isteği sanatın doğasına bütünüyle aykırıdır. Sanat eğitiminin temelindeki amaç ve gereklilik ile insan doğasının aydınlatılması, bireylerin sanatsal faaliyetlerde özgüce iç dünyalarındaki gereksinimlerin doyurulması, özgün, dengeli, modern, duyarlı bir toplum oluşturulması çabası güdüldür. Toplumlar uygarlık seviyelerinin yükselmesi için bireylerin eğitim sürecinde, Sanat ve Görsel sanatlar eğitimi önemli bir gereksinim alanı oluşturmaktadır. Sanat eğitimiyle, belirli bir program dahilinde bireylerin kişisel yetenekleri geliştirilip, yeteneğinin farkına varması sağlanır. Böylelikle, tasarlayıcı, öz güven sahibi, üretebilen ve estetik bakış açısına sahip bir birey olmalarını amaçlar (Artut, 2004).

Toplumsal kültürün oluşumunda ve bireyin uygarlaşma sürecinde en önemli etken eğitilmiş ve donanımlı insan modelidir. Eğitilmiş ve donanımlı insan modeli ise, duygu düşünce ve izlenimlerini özgürce ortaya koyabilen; sanatı bir yaşam biçimi şekline

dönüştürmüş, görsel algılama ve yorumlama yeteneği kazanmış ve bu sayede estetik duyarlılığı gelişmiş; çok yönlü düşünmeye ve gelişmeye açık, tasarlayan ve üreten bireyler olma çabasıdır. Bu çaba ile hedeflenen, sosyal yaşamda kendisine yer edinen insanın gerçekten bilgili ve kültürlü bir birey olması ve böylelikle uygar bir toplum düzeyine ulaşmasıdır. Dolayısıyla buradan yola çıkarak sanat eğitiminin gerekliliği de daha iyi kavranmış olacaktır (Karaaslan, 2002).

Eğitim ile bireylerin yeni bilgiler ışığında ilerleyebilmeleri, bilgi ve becerileri doğrultusunda olgunlaşmalarını ve gelişmelerini sağlamayı amaçlarken, yeni şeyler üretebilme, karşılaştığı problemlere yetenekleri doğrultusunda çözüm arama sürecinde ancak sanat eğitimi katkı sağlayabilmektedir.

İnsanın sanat ile olan ilişkisi, insanlığın var olduğu günden bugüne kadar devam etmektedir. Bu ilişki aracılığı ile toplumların çeşitli alanlarda gösterdikleri değişimlere, gelişmelere ve çelişiklere koşut olarak tarihsel süreç içinde günümüze ulaşmıştır. Bu sayede sanatın, bireylerin ve toplumların ilerlemesinde, gelişmesinde, hayatı daha anlamlı, pratik, estetik ve kültürel boyutta gelişmesinde çok yönlü işlevi vardır (Kırıçoğlu, 1985).

Sanat eğitiminin gerekliliği, Kırıçoğlu' na (2005) göre şu şekildedir:

- Sanat yolu ile kişiye dışavurum olanağı vermek böylece ruh sağaltımına yardım etmek için;
- Kişinin kendini kanıtlamasına, kimliğini bulmasına olanak tanımak için,
- Kişide estetik ve pratik yargı gücünü geliştirebilmek için,
- Kişinin sanat yaparak bir üretici olarak ve sanatı izleyerek bir tüketici olarak içinde yaşadığı kültüre katkı sağlayabilmek için,
- Kişide her alanda kullanabileceği yaratıcı davranışı geliştirebilmek için,
- Bireyde sanatsal yaratıcılığın gelişimine katkı sağlayabilmek için sanat eğitimi gereklidir (Kırıçoğlu, 2005, s. 45).

Bu bilgiler doğrultusunda, görsel sanatlar eğitimi alan ve sanatsal faaliyetlere katılan bireylerin özgün ve özgür bir kişilik donanımına sahip olarak, kendini tanıma ve ifade edebilme, eleştirel düşünebilme, verileri farklı disiplinler aracılığıyla sentezleyebilme, alternatif çözümler üretip yeni tasarımlar yapabilme gibi yetenekleri kazanmalarına olanak tanımaktadır.

2. 1. 3. Tutum

Oskay'a göre; "tutum, bireyin bütün nesnelere karşı göstereceği tepkiler ve durumlar üzerinde yönlendirici veya etkin bir güç oluşturan, ussal ve sinirsel bir davranışta bulunmaya hazır olma hali'dir" (Oskay'dan akt., İnceoğlu, 1985, s. 8).

Tutum, bireyin etkileşim içinde olduğu sosyal yaşamdaki obje, durum, olaylar ve kişilerin yaşantılarını gözlemlemesi sonucunda deneyimlediği olgular ile zihinsel, duygusal ve davranışsal bir ön tepki oluşumudur. Tutumlar, somut imge ve ifadeler olabileceği gibi soyut ifadelerden de oluşabilir (İnceoğlu, 2011).

Katz'a göre tutum, "bireyin çevresindeki bir simgeyi, bir nesneyi ya da bir olayı olumlu ya da olumsuz bir şekilde değerlendirme eğilimidir " (akt., İnceoğlu, 2011, s.18).

Tutumun psikologlarca yapılan tanımlamaları ışığında, tutumların kişilerin benlik duygularına ait olduğunu ve bir nesneye, duruma dair duygu, düşünce ve davranışlarına bir tutarlılık ve bütünlük getirdiğini ifade etmektedir (Tavşancıl, 2002).

Yapılan araştırmalar ve bilgiler ışığında genel olarak bakıldığında, bilim insanları tarafından ortaya konulan tespitlere göre tutum kavramı, bilişsel, duyuşsal ve sonuç olarak davranışsal öge ile sergilenen bir duruş olduğu yönündedir.

2. 1. 4. Tutumu Oluşturan Temel Öğeler

Tutumların oluşumu ve değişimleri ayrı aşamalar değillerdir. Söz konusu ayırım sadece analiz ve inceleme amacıyla yapılmaktadır. Bu nedenle gelişen bir tutumun oluşum durumları ile değişim durumları birbirine uymaktadır. Bu durumda, bireylerin grup ilgileri, tutum bilgisi ve ilişkileri kişilik yapısıyla belirlenebilmektedir. Bu doğrultuda, bu faktörlerin değişmesi ile birlikte bireylerin tutumları da değişmektedir. Edinilen bilgiler ışığında, tutumlar kişinin kendisi tarafından düzenli, istikrarlı ve anlamlı bir ortam yaratılabilmesini sağlamaktadır.

Tutum oluşumlarının kökeni ve insan psikolojisinde kabul gören Allport'un Dört Koşulu şu şekildedir;

- 1- Allport'a göre, birinci koşul: aynı tipten olan deneyimlerin artmasıdır. Aynı konuda çeşitli deneyimlerin birikmesi sonucu insanda o konu ile ilgili tutumlar oluşur.
- 2- İkinci koşul olarak: bireyselleşme (individuation), farklılaşma (differentiation) ve ayrılma (segregation) gelir. Birinci koşulla biriken deney böylece desteklenir. Tutum özelleşir ve belli bir tutum benzerlerinden ayrılır.
- 3- Üçüncü koşul ise: kuvvetli bir etkileyici veya dramatik bir deneyin meydana gelmesidir. Örneğin; uzun boylulardan nefret eden birisinin hayatını, uzun boylu birisi kurtarmışsa kişi uzun boylulara karşı olumlu bir tutum geliştirebilir.
- 4- Dördüncü koşulda: tutumlar ana- babayı, öğretmenleri, arkadaşları ve benzerlerini taklit yolu ile yani, hazır olarak elde edilir. Allport tutumların oluşmasını belirten bu dört koşuldan hangisinin daha önemli olduğunu söylememekle beraber son koşulun diğerlerinden daha önemli olduğu söylenebilir (Allport'tan akt., İnceoğlu, 1985, s. 15).

Edinilen bu bilgiler doğrultusunda tutumu oluşturan, olumlu ya da olumsuz davranışın gelişmesinde faktör olan bilişsel, duyuşsal ve davranışsal öğrenme süreçleridir. Bireyi bir durum, konu hakkında olumlu ya da olumsuz bir tespit veya çıkarımda bulunmaya sevk ediyorsa bilişsel süreç, süreç doğrultusunda bir durum tespiti veya çıkarımda bulunup sonuca taşıyorsa bu duyuşsal süreç ve son olarak oluşturduğu olumlu ya da olumsuz tepkiyi davranışlarına yansıtıyorsa tutumun son basamağı olan davranışsal süreç olarak

tanımlanabilmektedir. Bilişsel, duyuşsal ve davranışsal süreç, bu üç faktör bir bütün olarak tutumu oluşturmaktadır.

2. 1. 4. 1. Bilişsel Öğe

Tutumun bir bütün olarak düşündüğümüzde, bilişsel (zihinsel) öge bu bütünü yapı taşlarının bir parçasıdır. Bireyin öncesinde yaşanmışlıkları ve algısı neticesinde geliştirdiği tepki, sergilediği duruş tutumu oluşturmaktadır. Sergilenen bu tepki olumlu veya olumsuz olabilmektedir. Aynı zamanda bireyin yaşanmışlıkları, genel durum tespiti sonucunda geliştirdiği tutumun zaman içerisinde değişime uğrayabilmesi mümkündür. İnceoğlu'na (2011) göre bilişsel (zihinsel) öge, bireyin genellikle çevresel faktörlerle deneyimlediği bilgi birikimi olarak tanımlanmaktadır.

2. 1. 4. 2. Duyuşsal Öğe

Tutumun bir diğer parçası olan duyuşsal (duygusal) öge aslında zihinsel ögeden bağımsız bir tepki merkezi olamamaktadır. Çünkü birey daha önce zihinsel süreçte yaşayıp, deneyimlemiş olduğu durumlara karşı geliştirdiği olumlu ya da olumsuz tepkiler verip dolayısıyla karşılaştığı durumu kabul edip etmemesi durumuna göre duygularıyla benimseme sürecidir. Yani yaşanmışlıkları ve deneyimleri sonucu elde edilen verilere göre sergileyeceği duygusal yaklaşıma karar vermesidir. İnceoğlu'na (2010) göre duyuşsal (duygusal) süreç, bireyin çevre ile ilgili gözlem ve yaşanmışlık yoluyla edindiği veriler ile duyum ve deneyimlediği durumları sınıflandırması ve bu sınıflandırmanın yanı sıra olumlu, olumsuz durumlarla istenen ya da istenmeyen amaçlarla ilişkilendirmesi durumunda bu ilişkinin varlığı tutumun duyuşsal ögesini temsil eder.

2. 1. 4. 3. Davranışsal Öğe

Tutumun bir bütün oluşu ve bu bütünü oluşturan parçaların her birinin birbiriyle olan bağlantısının en net sonucu davranışsal ögedir. Çünkü bireyde bir duyuşsal tepkinin ortaya çıkmasının olmazsa olmazı bilişsel süreç yani zihinsel süreçte olumlu ya da olumsuz kodlama devamında duygularıyla ifade etmesi anlamlandırması ve sonuç olarak da davranış olarak sergilemesidir. Zihinsel süreçte bir kodlama sağlanmamış olsaydı kişinin davranışlarında gözlemleyebileceğimiz bir tutum oluşamazdı. Kişinin zihinsel süreçte çevresel faktörlere karşı olumlu ya da geliştirdiği olumsuz tepkiyi duyuşsal sürece taşıyarak, durumu olumlu ya da olumsuz biçimde duygularında benimsemesi ile davranışlarına yansır.

Diğer bir açıdan ise; kişi duyuşsal süreçte anlamlandırdığı bir olgu olmazsa davranışlarıyla sergileyeceği bir tutum da ortaya koyamazdı. Bu bağlamda duyuşsal süreç ile davranışsal süreç arasında neden-sonuç ilişkisi olduğu da ifade edilebilir. İnceoğlu'na (2010) göre, davranışsal öge, kişinin belli bir uyarıcı grubundaki tutum konusuna karşı davranış eğilimini yansıtır.

Bu süreçlere genel bir çerçeve de baktığımız zaman, birbirleri ile olan ilişkileri ve bir bütünü oluşturma sürecinde daima bir tutarlılık sergileme durumundadırlar. Tutum, olumlu yönde gelişmiş ise davranışa yansımaları olumlu ancak süreç içerisinde bu kodlamada değişiklik yaşanması tutumun olumsuz yönde duruş sergilemesi sürecin bütünüyle kendini yenileyip davranışın olumsuzluğa dönüşmesini sağlayacaktır.

2. 1. 5. Sosyal Beceri ve Eğitimi

İlköğretim düzeyindeki bireylerin, zihinsel (bilişsel) tutumlarının geliştirilmesinde, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal alanların önemle üzerinde durulması ve öğretim programının buna göre planlanması ile eğitimde verimliliği artıracaktır. Bilişsel tutumların geliştirilmesinde bireylerin sürece odaklanmalarının sağlanması gereklidir. Örneğin; Müze ziyaretleri, sanatçıların hayatlarının tanıtılması ve bir kesit alınarak canlandırılması, doğal yaşamın incelenmesi ve sosyal hayatın takibi gibi etkinlikler ile çocukların bilişsel eğitimine gerekli desteğin verilmesini sağlayacaktır.

Öğrenme teorileri, bireyin yaşamda edindikleri bilişsel ve duyuşsal öğrenmelerin içerdiği anlamlar üzerine yoğunlaşmaktadır. Bandura'ya (1986) göre; tutumlar, klasik şartlanma, operant şartlanma, model alma ve gözlemlenme yoluyla kazanılabilmektedir (Bandura, 1986'dan akt., Demirbaş ve Yağbasan, 2006).

Bireyde tutum, model alma yolu ile sevdiği bir öğretmeni, ailesinin bir üyesi, sevdiği bir arkadaşı ya da sevdiği bir sanatçı aracılığı ile öğrenmede oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda, araştırmaya konu olan 'sosyal beceri düzeyleri' öğrenme teorileri kapsamında "Sosyal Öğrenme Teorisi (Social Learning Theory)" içeriğini oluşturmaktadır.

Bandura'ya, (1977-1986) göre, Sosyal Öğrenme Teorisi altı maddelik bir içeriğe sahip olup şu şekildedir:

- Karşılıklı Belirleyicilik (Reciprocal Determinism): teorinin ilk prensibi olup bireyin içinde bulunduğu duruma karşın sergilediği tutum ve çevresel etmenlerin bir bütün olarak incelenmesi gerektiğini, buradan yola çıkarak bütünü kendi sistemini oluşturacağını ifade etmektedir.
- Sembolleştirme Kapasitesi (Symbolizing Capability): bireyler etkileşimde oldukları durumları her zaman kayıt halindedirler. Ancak zaman içerisinde detaylarıyla hatırlamakta güçlük yaşayabilmektedirler. Bu durumda bireyler yaşadıkları olayları bilişsel süreçte işlerken onları sembolleştirme yoluna giderler. Beklenen davranışlar sergilenmeden önce, zihinde test edilmektedir (Bandura, 1986).

- Öngörülük Kapasitesi (Forethought Capability): bu kapsamda ileriye dönük öngörüler geliştirirken düşünce gücüyle ya da sembolik kapasitesi ile davranışı yordayabilmesi gelecek adına plan yapabilmesini sağlar.
- Dolaylı Öğrenme Kapasitesi (Vicarious Capability): bireyler özellikle de eğitim ve öğretim sürecindeki çocuklar yaşadıkları çevre, okul ve aile gibi ortamlarda karşılaştıkları davranışları ve bu davranışların sonuçlarını gözlemleyerek dolaylı yoldan öğrenmelerine olanak tanır.
- Öz Düzenleme Kapasitesi (Self-Regulatory Capability): bireyin öz yeterliliklerinin farkında olup kendi davranışlarını kontrol edebilme durumuna olanak tanır.
- Öz Yargılama Kapasitesi (Self-Reflective Capability): bireyin önceki öğrenmelerinden yola çıkarak kendi öz yeterliliklerini denetleyebilmesi ve sorgulayabilmesidir (Bandura'dan akt., Demirbaş ve Yağbasan, 2006).

Bu bilgiler doğrultusunda sosyal öğrenme teorisi bireyin sosyal becerilerinin gelişmesinde başkalarının davranışları ve bu davranışlardan doğan sonuçları kendi zihinsel süzgecinde sentezleyerek hayatına aktarması olarak ifade edebilir. Bireyin psikolojik dünyasında oluşan değişimler onun kişisel dünyasının çevre ile etkileşimi sonucunda değişiklik gösterebilmektedir. Bu durumda çevresel faktörlerin insan davranışlarını etkilediği, yönlendirdiği ve hatta değiştirdiğini ifade etmek mümkündür.

Sosyal öğrenme teoremine göre öğrenme süreci bireyin model benimseme yolu ile veriyi anlamlandırma ve işleme yolu ile gerçekleşmektedir. Bireyin bulunduğu koşullar kapsamında, edindiği izlenimler sonucuna göre model aldığı davranışların sembolik şekillerini zihninde kazanmaktadır. Sosyal öğrenme sürecinde bireyin model benimsemesine yönelik öğrenme alanı dört aşamalı süreç kapsamındadır.

Bandura'ya (1977-1986) göre bu süreçler şu şekildedir:

- Dikkat (Attention) Süreci: Gözlemci benimsediği modelin hangi özelliğine, hareket ve davranışına dikkat edeceği süreciyle ilgilenmektedir. Gözlemci bu süreçte model ile yakın ilişki içerisinde olması, onu sağlıklı bir şekilde gözlemleyebilmesi sürecin işleyişi açısından önem arz etmektedir (Bandura, 1977).
- Hatırda Tutma (Retention) Süreci: Sergilenen davranışı model edindikten sonra, yapılan davranışın olmadığı koşullar altında bireyin model edindiği o davranışı hatırlaması gerekmektedir. Edinilen bilgiler bilişsel yapı ya da imgesel yapı olarak bireyin zihninde yer edinmelidir (Bandura, 1977).
- Uygulama ve Davranışı Meydana Getirme (Motor Reproduction) Süreci: Birey öğrenmenin bu aşamasında model aldığı durumdan yola çıkarak edindiği bilişsel, duyuşsal öğrenmeleri zihninde canlı tutup davranış olarak sergilenmesi sürecidir. Böylesi bir durumda bireyin modelden edindiği davranışı hatırlayıp yaşantısında sergilemiş olması bireyin ön bilgilerinin oluşmuş olması demektir (Bandura, 1986).
- Güdülenme (Motivation) Süreci: Sosyal öğrenme sürecinde öğrenme ve bireyin edindiği davranış birbirinden ayrılır. Öncelikle bireyde öğrenme süreciyle model alınan davranış olumlu ya da olumsuz sonuçlar doğrultusunda davranışa aktarılmasına karar verilmeli, kodlanmalı ki sonuç olarak davranış açığa çıksın. Birey model aldığı davranışa karşı ne kadar motive olmuşsa sosyal öğrenme süreci kapsamında da hayatına o kadar aktarmış olur (Bandura'dan akt., Demirbaş, ve Yağbasan, 2006).

Modellemenin gerçekleştiği süreç, birey ve model aldığı (okul ortamındaki bir akran, televizyon programındaki bir kişi, çizgi film karakteri, bir bilim insanı, vb.) kişi ya da bir kahramandan oluşmaktadır. Modelleri türlerine göre üç gruba ayırmak mümkündür.

Ormrod'a (1999) göre bu türler şöyledir.

- Canlı (Live) Modeller: Bu tür modeller okul ortamında çocukların akranları, öğretmenleri olabileceği gibi bireyler içinse sosyal yaşamda birebir iletişimde oldukları çevresel faktörler kapsamında karşılaştıkları olumlu ya da olumsuz modellerden oluşmaktadır. Birey sosyal öğrenme süreci içerisinde karşılaştığı her durumu kendi süzgecinden geçirerek davranışa aktarır aktarmayacağına karar verir. Sonuç olarak bireyde sosyal öğrenme gerçekleşir.
- Sembolik (Symbolic) Modeller: Günümüzde duyuşsal davranışlar ve tutum kazandırılmasında önemli bir alanı kapsamaktadır. Bu alan televizyon, sinema ve bilgisayar gibi ortamlardaki gerçek şahıs ve karakterlerin betimlenmesi kapsamında oluşmaktadır. Sembolik öğrenme sürecinde, sözel anlatımlar yolu ile bireyin dikkati kolaylıkla istenilen duruma adapte edilmektedir.
- Yazılı (Text) Modeller: Bu öğrenme modeline göre ise bireyin yazılı bir metin ile öğrenilecek davranışın aşamaları hakkında yönergeleri kavraması ve davranışa aktarması olarak ifade edilebilir (akt., Demirbaş ve Yağbasan, 2006).

Sonuç olarak sosyal beceriler öğretilen davranışlardır. Eğitim ve öğretim sürecindeki çocuklar için hedeflenen olumlu yöndeki davranışlar plan ve program dahilinde çocukların ilgi, tutum, motivasyon ve sosyal öğrenme süreci kapsamında gerek sembolik modelleme gerekse diğer aşamalar çerçevesinde planlanabilmektedir. Böylelikle görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ve sosyal beceri düzeyleri arasında olumlu bir ilişki gözlenebilmektedir.

Bireylerin yaşamlarında kendilerini sanatsal ve kültürel bakımdan estetik bir dille ifade edebilmeleri, sosyal öğrenme düzeylerinin olumlu yönde gelişmesi neticesinde hayatta saygın bir yer edinebilmelerine olanak tanımış olur. Sosyal beceri eğitimi öğrenme modelleri kapsamında bireysel ya da grupla yapılabilmektedir. Grupla sosyal beceri eğitimi sınıf ortamında bireysel ya da yetersizlikleri aynı doğrultuda olan öğrencilerin yaşları baz alınarak grup olarak bir araya getirilmesiyle verilebilmektedir. Çocukların sosyal becerilerinin gelişimini yaş, cinsiyet ve sosyoekonomik düzey gibi değişkenler etkilemektedir.

2. 1. 6. Sosyal Beceri Eğitiminde Kullanılan Bazı Yöntemler

Cartledge ve Milburn (1983), Cartledge ve Milburn (1986), Gresham (1988), Herbert (1996), Kerr ve Nelson (1989)'a göre Sosyal Beceri Eğitimi, model alma, liderlik, davranışsal prova-rol oynama, geribildirim verme, uygulama-genelleme, sosyal algı, duygular ve ev ödevi olarak toplam sekiz yöntem oluşturulmuştur (akt., Önalın-Akfırat, 2006, s. 48).

2. 1. 6. 1. Model Alma

Bireyde öğretilmesi hedeflenen doğru davranışın bireye rol olacak kişi aracılığı ile bireye, gözlem yoluyla öğretilmesidir. Böylelikle bireyin sosyal öğrenme sürecinde etkileşimde olacağı kişi ile gördüğü davranışı bilişsel sürecinde tanımlayıp kodlamasına ve davranışlarında olumlu tutum sergilemesine olanak tanınmaktadır.

2. 1. 6. 2. Liderlik

Cartledge ve Milburn (1983), Herbert'a (1996) göre; Çocuğa liderlik yapacak kişi ile çocuk arasında öğretilecek beceri alanı ile ilgili çocukta farkındalık uyandırmak, çocuğu sürece dahil etmek için bir tartışma konusu çevresinde çocuğun davranışı anlaması onda farkındalık oluşturması sağlanmaktadır. Bu süreçte lider çocuğu gözlemlemekte ve çocuğun davranışı denemesine olanak tanımaktadır. Bu süreç lider tarafından çocuğun davranışı tekrar tekrar denemesine olanak tanımaktadır. Çocuğun davranışı gerçek sosyal öğrenme ortamlarına sergilemesi ile davranışta yeterli duruma gelmesi sağlanır (akt., Önalın-Akfırat, 2006, s. 48).

2. 1. 6. 3. Davranışsal Prova-Rol Oynama

Eğitim sürecinde, bireyin hedeflenen davranışı gerçekleştirmesi adına çocuğun gerçek hayatta karşılaşılabileceği bir olaya ilişkin senaryo hazırlanır ve bu senaryoyu rol arkadaşı ile canlandırması için yönlendirilebilmektedir. Çocuk bu süreçte tekrar tekrar prova yaparak rol arkadaşı ile davranışı benimsemesi sağlamaktadır. Bu teknik hem davranışı kazanmasını hedeflenen öğrencinin hem de rol arkadaşının sınıf tarafından yararlanılan bir tekniktir. Öğretmenin gerekli görmesi durumunda öğrenmenin daha verimli ilerlemesi için sürece rehberlik edebilmektedir.

2. 1. 6. 4. Geri Bildirim Verme

Öğrenme kuramlarının geneli itibarıyla öğrencilere eğitim ve öğretim süreci boyunca farklı disiplinlerin tamamında geri bildirim vermek öğrenmenin kalıcılığı için önemlidir. Bu bağlamda rol oynama sürecinde çocuğun başarı düzeyi hakkında neler yapabildiği ve ne yapması gerektiği hususunda bilgilendirme önemlidir. Doğru davranış becerisinin takdir edilmesi süreçte hemen verilen geri dönüt öğrenmeyi daha kalıcı hale getirmektedir.

2. 1. 6. 5. Genelleme Uygulama

Gresham'a (1988) göre; Çocuğun öğrenmesi hedeflenen beceriyi gerçek hayatta farklı zamanlarda, mekân ve durumlarda kullanabilmesi beceriyi öğrendiğini ve genelleme yapabildiğini ifade eder (akt., Önalın-Akfırat, 2006, s. 49). Çocuğun öğrenme sürecinde benimsemesi istenilen beceriyi kavramış olması, bu doğrultuda öğrenme alanı haricinde sosyal yaşamına aktarabilmesi, edindiği beceriyi genelleyebilmesidir.

2. 1. 6. 6. Sosyal Algı

Cartledge ve Milburn (1983), Herbert'a (1996) göre; Çocuğa sosyal beceriler öğretilirken sosyal algı ile anlatılmak istenen, çocuğun sözel olmayan iletişim araçlarının (beden dili, ses tonu, mimik, vb.) ne anlam ifade ettiğinin öğretilmesidir (akt., Önalın-Akfırat, 2006, s. 49). Çocuğun bu süreçte, bedensel ifadelerin çözümlemesini yapabilme ve pozitif ya da negatif anlamlarını tanımlayıp kavrayabilmesini sağlayan yöntemdir.

2. 1. 6. 7. Duygular

Sosyal beceriler ile duyarlı bir birey düzeyine erişebilmek ve toplumsal duruş sergileyebilmek için duyguları aracılığı ile insanların psikolojilerini anlamada nasıl yorumlaması gerektiğinin öğretilmesidir.

2. 1. 6. 8. Ev Ödevi

Bu yöntemle bireye kazandırılmış olan öğrenmelerin gerçek yaşamda pekiştirme şansı verir. Ev ödevi sayesinde birey sosyal yaşamda uyguladığı davranışların yaşamına aktarılmasını sağlamaktadır.

2. 1. 7. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, görsel sanatlar dersine ilişkin tutum, görüşler ve sosyal beceri düzeylerinin (sosyal öğrenme) farklı disiplinlerce incelenmesini ve elde edilen bilimsel veriler ışığında yorumlanmasını kapsamaktadır. İncelenen araştırmalar aşağıda ele alınıp özetlenmiştir.

2. 1. 7. 1. Yurt İçi ve Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Tan (2006) yaptığı çalışma ile ortaokul öğrencilerinin tutum ve akademik başarıları arasındaki ilişkiyi bağımsız değişkenlerce incelemiştir. Araştırma toplam 439 öğrenci

üzerinde uygulamıştır. Araştırmada tutum ölçeği ve kişisel bilgi formu (10 maddelik) kullanılmıştır. Değişkenler aracılığı ile tutumların ölçülmesi sonucunda elde edilen bulgular gösteriyor ki, çocukların ekonomik durumlarıyla resim-iş dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki gözlemlenememiştir. Diğer değişkenler (sınıf düzeyi, cinsiyet, okul öncesi eğitim durumu, okul, anne baba birliktelik durumu, sınıf mevcudu, anne ve babanın öğrenim durumu, öğretmen cinsiyeti, öğretmene yönelik algıya göre) açısından ise, anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Yapılan araştırmayı çocukların tutumlarının ve akademik başarılarının ilişkisi bütününde incelediğimizde; aralarındaki ilişkinin doğru orantı gösterdiğini gözlemleyebilmek mümkündür. Resim dersinde başarıları düşük olduğu gözlemlenen öğrencilerin tutum puanlarının ortalamasının düşük olduğunu, yüksek başarı gösterenlerin ise tutum puan ortalamalarının yüksek olduğu araştırmacı tarafından tespit edilmiştir.

Bayram (1993), çalışmasında, “ortaokul çocuklarının Resim-iş dersine bakış açısını belirleyen çeşitli etkenleri incelemiştir”. Araştırmacı çocukların bakış açılarını ölçmede kullandığı maddeler (ders saatinin yetersizliği, sınıfların fiziksel koşulları, müfredat programı, genel eğitim anlayışı, resim-iş dersinin önemsenmemesi, ebeveynlerin sanat kültürü birikimlerinin olmaması) ile elde ettiği veriler derse karşı tutumlarının olumsuz yönde olduğunu göstermektedir. Çocukların olumsuz tutum sergilemesinde ki etkenler şartların olumsuz olmasıyla doğru orantılıdır. Elde edilen veriler doğrultusunda, şartların iyileştirilmesi çocukların tutumlarında olumlu değişiklikler göstereceği doğrultusundadır.

Burçak (2003), “ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Resim-iş dersinde fiziki ortam yetersizliğinin yarattığı sorunları belirlemeyi” amaçlamıştır. Bu sorunlar (sınıf mevcudunun fazla olması, resim atölyesi yetersizliği ve eksikliği, uygun koşullarda olmayan resim atölyeleri, malzeme eksikliği) bağlamında elde ettiği veriler gösteriyor ki resim-iş dersi çalışmalarında problemler yaşanmakta ve koşulların getirisi sebebiyle dersin amaçlarından uzaklaşmaktadır. Araştırmacı tarafından varılan sonuç neticesinde ilköğretim ikinci kademesinde atölye yetersizliği saptanmıştır. 10 okulda uyguladığı anket sonucuna göre sadece 4 okulda resim atölyesi mevcut olup diğer 2 okulda ise atölye koşulları ders işlemek için uygun olmadığından sınıf ortamında derslere devam etmektedirler.

Orhun-Beykal (2005), “Resim-İş derslerine İlişkin Tutumların Ölçülmesi” konulu çalışmasında, ortaöğretim ikinci kademe 6. sınıf öğrencileri araştırma yapmıştır. Araştırma içeriğinde Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine (ÇASEY) göre, Resim-İş dersine ilişkin tutum ölçeği geliştirerek inceleme yapmıştır. Araştırmanın uygulanma sürecinde deneysel desen modelini uygulamıştır. Tutum ölçeğini likert tipi ölçek ve beşli derecelendirme sistemine göre hazırlamıştır. Ölçeğin kullanılmasıyla, 7. sınıfa giden toplam 107 öğrenci ile pilot uygulama yapıp 30 maddelik ölçeği 26 maddeye indirgemıştır. Araştırmanın sonucu doğrultusunda

geleneksel yöntemin uygulandığı sınıf düzeyi ile ÇASEY'in uygulandığı sınıf düzeyi öğrencilerinin Resim-İş dersine ilişkin tutumları arasındaki ilişki anlamlı farklılık göstermektedir. Böylece ÇASEY'in öğrencilerin duyuşsal özellikleri üzerinde etkilerinin olumlu yönde olduğu tespit edilmiştir.

Aslantaş (2014), "Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme" konulu araştırmasında, çalışma grubunu 4. sınıf düzeyinde belirlemiştir. Çalışmasını 2009-2010 bahar dönemi Ankara ilinde eğitim ve öğretim gören rastgele (Random) yöntemi ile belirlenen 174 öğrenci üzerinde yapmıştır. Literatür taraması ve uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan 31 maddelik ölçek uygulama sonrasında doğrulayıcı faktör analizleri sonucunda, ölçeğin belirtilen faktör sonuçlarının kabul edilir düzeyde çıktığı belirlenmiştir.

Özsoy ve Şahan (2009), "Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin İlköğretim 6. sınıf Resim-İş Dersinde Öğrenci Tutumuna Etkisini Belirlemek" konulu çalışmada ilköğretim ikinci kademedeki 6. sınıf Resim-İş dersine yönelik seramik, heykel biçimlendirme ve inşa çalışmalarının yapabilme etkinlikleri, farklı iki yöntemin uygulanması ile öğretilmiştir. Bu doğrultuda kontrol grubuna geleneksel yöntem, deney grubuna ise çok alanlı sanat eğitimi uygulanmıştır. Kullanılan yöntemler ile çocukların sanata yönelik tutumları incelenmiştir. Araştırma sonucunda deney ve kontrol grubu öğrencilerinin arasında sanata yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır.

Yurdakavuştu (2012), "İlköğretim Öğrencilerinde Duygusal Zekâ ve Sosyal Beceri Düzeyleri" konulu araştırmasını, ilköğretim kademesindeki okullarına devam eden 5. sınıf çocuklarından oluşan toplam 450 çocuk üzerinde yapmıştır. Çalışma betimsel yöntem tekniklerine dayalıdır. Verilerin toplanması sürecinde betimsel araştırma modeli, nedensel araştırma modeli ve korelasyonel (ilişkisel) araştırma modeli uygulanmıştır. Çalışmada kullanılan verilere doğrultusunda, çocukların cinsiyetlerine, aile ekonomik düzeylerine, anne ve baba eğitim seviyelerine, yerleşim bölgesine ve duygusal zekâ ile sosyal beceri seviyelerine göre belirlenen maddelerin geneli itibarıyla sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptamıştır.

Durualp (2014), tarafından yapılan çalışmada kapsamında "Ergenlerin Sosyal Duygusal Öğrenme Becerilerinin Cinsiyet ve Sınıfa Göre İncelenmektedir". Araştırma grubunu ortaokulların 6. 7. ve 8. sınıflarına eğitim gören 265 kız, 256 erkek toplam 521 bireyden oluşturmuştur. Çalışmada, betimsel araştırma yöntemleri uygulanmış olup bu öğrencilerin sosyal ve duygusal öğrenme becerilerinde, cinsiyetleri ve sınıf düzeylerine göre farklılıklarının olup olmadığının tespitini amaçlamaktadır. Çalışmanın sonucuna göre, 6. 7. ve 8. sınıfta eğitim ve öğretim gören kız öğrencilerinin sosyal duygusal öğrenme becerileri

erkek öğrencilere oranla daha yüksektir. 6. sınıfta eğitimine devam eden öğrencilerin sosyal duygusal öğrenme becerileri, 7. ve 8. sınıfta eğitim gören öğrencilere oranla daha yüksektir.

Candan ve Yalçın (2018), "Ergenlerin Sosyal Duygusal Öğrenme Becerilerinin Sosyal İlişki Unsurları ve Umut Düzeyi ile İlişkisinin İncelenmesi" konulu araştırmalarının katılımcılarını 257 kız, 302 erkek olmak üzere 559 ortaokul 6. 7. ve 8. sınıfta eğitim ve öğretim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Betimsel araştırma yöntemlerinden olan "ilişkisel tarama modeli" kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçekler Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği, Sosyal İlişki Unsurları Ölçeği ve Çocuklarda Umut Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmacılar ergenlerin Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri alt boyutları ile Sosyal İlişki Unsurları aile ve arkadaş desteği alt boyutları arasında orta ve düşük pozitif seviyede, umut düzeyleri arasında ise orta düzeyde pozitif anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmada ergenlerin sosyal ilişki unsurları aile desteğinin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin problem çözme ve kendilik değerini artıran beceriler alt boyutlarını, sosyal ilişki unsurları arkadaş desteği alt boyutuyla umut düzeylerinin ise sosyal duygusal öğrenme becerilerinin bütün alt boyutlarını yordadığı ve açıklayıcı olduğu sonucuna varmıştır (Candan ve Yalçın, 2018).

Duyan, Gelbal, ve Var (2013), araştırmacıların yaptıkları çalışma kapsamında, "Sosyal İlişki Unsurları Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlama Çalışması" konusu incelenip Türkiye için geçerliliğini ve güvenilirliğini belirlemeyi amaçlamıştır. Sosyal İlişki Unsurları Ölçeği içerik kapsamında, kişilerin sosyal ilişki unsurlarına göre sosyal destek algılarını belirlemek için Frankel, Levin ve Turner (1983) tarafından geliştirilmiştir. Sosyal İlişki Unsurları Ölçeği 1070 ilköğretim ikinci kademesinde eğitim alan öğrencilerle çalışılmış, test-tekrar test güvenilirliği .85, Cronbach Alpha değeri ise .81 olduğu tespit edilmiştir. Arkadaş desteği alt boyutu için Cronbach Alpha değeri .75, alt boyutlarda bulunan aile desteği değeri ise Cronbach Alpha .74, çıkmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi ile geçerlik çalışması yapılarak ortaöğretim öğrencilerinin Sosyal İlişki Unsurları Ölçeği'nin sonuçlarının güvenilir ve geçerli olduğu görülmüştür.

Aydoğan (2010), tarafından "İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Umut ve Benlik Saygısı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi" konulu çalışma kapsamında ele alınan değişkenler şunlardır: eğitim alınan okulun sosyo-ekonomik çevresi, cinsiyet, sınıf, anne ve baba eğitim düzeyi, anne-babanın çalışma durumu, anne babanın mesleği, kardeş sayısı, ailenin gelir seviyesi, kaçınıcı çocuk olduğu ve okulöncesi eğitimi alma durumu maddeleridir. Çalışma Aydın ilindeki 6 okuldan toplam 820 ilköğretim ikinci kademesi öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Çalışmada, öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin belirlenmesinde "Çocuklarda Öz-Kavramı Ölçeği" ve umut düzeylerinin belirlenmesinde "Çocuklarda Umut Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre,

İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin benlik saygısı ve umut düzeylerinin; eğitim alınan okulun sosyo ekonomik çevresi (alt, orta, üst), baba çalışma durumu, anne ve babanın mesleği, anne baba eğitim düzeyi, kardeş sayısı, ailenin aylık geliri, doğum sırası ve okulöncesi eğitimi alma durumu değişkenlerine göre puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu, sınıf (6. 7.ve 8.), cinsiyet (kız, erkek), anne çalışma durumu değişkenlerine göre ise puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin benlik saygısı ile umut düzeylerinde arasında ise pozitif yönde bir ilişki olduğunu İlköğretim II. Kademe öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri yükseldikçe, umut düzey seviyelerinin de yükseldiği görülmüştür.

Kabakçı ve Korkut (2008), araştırmacıları “6. ve 8. sınıftaki Öğrencilerin Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerilerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi” konulu çalışmalarında, öğrencilerin Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerilerinin değişkenler aracılığıyla; sınıf düzeyi, cinsiyet ve sosyoekonomik düzeye göre farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Verilerin toplanması süreci Ankara ili Çankaya ilçesindeki toplam üç ortaokul kapsamında gerçekleşmiştir. Araştırmaya katılan kişi sayısı 214’ü kız, 217’si erkek toplam 431 öğrencidir. Kabakçı (2006) tarafından geliştirilen Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda kız öğrencilerin sosyal-duygusal öğrenme becerileri ve iletişim becerileri, erkek öğrencilere göre daha iyi düzeydedir. Öğrencilerin 143’ü alt, 145’i orta ve 143’ü üst sosyoekonomik düzeye sahip sonuçlarına varılmıştır.

Dermez (2008), “İlköğretim 4. ve 5. sınıf Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” konulu çalışmasında, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın çalışma durumu, eve alınan süreli yayın, cinsiyet, çocuğun fikrinin alınıp alınmaması değişkenlerince etkisi incelenmiştir. Araştırmada genel arama modellerinde ilişkiisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma Afyonkarahisar ilindeki 2006-2007 eğitim ve öğretim yılında İlköğretim okullarında okuyan öğrenciler, bu öğrencilerin ebeveynleri ve sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır. Çalışmaya katılan toplam öğrenci sayısı 450 olup 234’ ü kız, 216’ sı erkeklerden oluşmaktadır. Araştırmada Sosyal Beceri Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin, evde alınan kararlarda çocuğun fikrinin alınması açısından anlamlı, eve alınan süreli yayın, babanın eğitim durumu ve cinsiyet açısından anlamlı farklılıklar olduğu, anne ve babanın çalışıp çalışmaması ve annenin eğitim durumu açısından ise fark göstermediği sonucuna varmıştır.

2. 1. 7. 2. Literatür Taramasının Sonucu

Literatür araştırması kapsamında, Türkiye’de 11-14 yaş grubu ortaokul öğrencilerinin Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeli, araştırma grubu, evren ve örnekleme, veri toplanması, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi başlıkları hakkında detaylı bilgiler bulunmaktadır.

3. 1. Araştırma Modeli

11-14 yaş grubu öğrencilerinin Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlayan bu araştırma da durum tespiti yapılmaya çalışılmasından dolayı betimsel araştırma modeli kapsamında yer alan Survey Yöntemi (Alan taraması) kullanılmıştır. Alan taraması çalışmaları olayları olduğu gibi araştırmaya ve mevcut durumu belirlemeye çalışılan bir araştırma türüdür. Bu tür araştırmalarda katılımcı sayısı çok geniş tutulup, araştırmak istenilen problem ayrıntılı bir şekilde incelenerek açıklanmaktadır.

Örnekleme geniş tutulduğunda kullanılacak olan en iyi yöntemlerden biri anketlerdir. Alan taraması çalışmalarında da anket kullanılmasının nedeni genellikle budur. Nicel verilerin toplanması daha çok anketler yoluyla gerçekleştirilir. İstatistiksel çözümlenmeler ile nicel veriler genellemelerle çözümlenmeye çalışılır (Çepni, 2009).

Büyük örneklem gruplarıyla yapılan kapsamlı araştırmalar, bir durum veya konuya yönelik araştırma gruplarının görüşleri ya da ilgi, yetenek, tutum, vb. özelliklerin incelendiği araştırmalar tarama araştırmaları olarak ifade edilmektedir (Büyüköztürk vd., 2011).

3. 2. Araştırma Grubu

Araştırmada çalışma grubunu, 2018-2019 eğitim ve öğretim yılı Samsun ili Atakum ilçesindeki Tefik İleri İmam Hatip Ortaokulu ile Denizevleri Ortaokulunda 5. 6. 7. ve 8. sınıfta öğrenim gören 95 kız (%47,5), 105 erkek (%52,5) toplam 200 ilköğretim ikinci kademe öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenciler, okullarına, cinsiyete, yaş grubuna, sınıf düzeyine, sınıf mevcuduna, derslerdeki başarı durumlarına, anne ve babalarının eğitim durumuna, görsel sanatlar dersinin işlendiği ortama ve herhangi bir resim kursu alıp almama durumu değişkenlerine göre incelemesi yapılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri ve Dağılımları

	Değişkenler	N	N %
Okul	Tevfik İleri İmam Hatip Ortaokulu	100	50,0%
	Denizevleri Ortaokulu	100	50,0%
	Toplam	200	100,0%
Cinsiyet	Kız	95	47,5%
	Erkek	105	52,5%
	Toplam	200	100,0%
Yaş	11 yaş	50	25,0%
	12 yaş	50	25,0%
	13 yaş	53	26,5%
	14 yaş	47	23,5%
	Toplam	200	100,0%
Sınıf	5 sınıf	50	25,0%
	6 sınıf	50	25,0%
	7 sınıf	53	26,5%
	8 sınıf	47	23,5%
	Toplam	200	100,0%
Sınıf Mevcudu	15-25 kişi	100	50,0%
	26-35 kişi	100	50,0%
	Toplam	200	100,0%
Derslerdeki Başarı Durumu	Yüksek	65	32,5%
	Orta	127	63,5%
	Düşük	8	4,0%
	Toplam	200	100,0%
Anne Eğitim Durumu	Okuryazar	5	2,5%
	İlkokul	33	16,5%
	Ortaokul	46	23,0%
	Lise	71	35,5%
	Üniversite	45	22,5%
	Toplam	200	100,0%
Baba Eğitim Durumu	Okuryazar	5	2,5%
	İlkokul	19	9,5%
	Ortaokul	31	15,5%
	Lise	78	39,0%
	Üniversite	67	33,5%
	Toplam	200	100,0%
Görsel Sanatlar Dersinin İşlendiği Yer	Sınıf	100	50,0%
	Atölye	100	50,0%
	Toplam	200	100,0%
Herhangi Bir Resim Kursu Alıp Almama	Evet	34	17,0%
	Hayır	166	83,0%
	Toplam	200	100,0%

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan 11-14 yaş aralığı ortaokul öğrenci sayısı 200 çocuktan oluşmaktadır.

Samsun ili Atakum ilçesinde bulunan Denizevleri Ortaokulu toplam 100 öğrenci, Tefvik İleri İmam Hatip Ortaokulu toplam 100 öğrenci ile araştırmaya konu olmuşlardır.

Araştırmaya katılan toplam kız öğrenci sayısı 95 ve toplam erkek öğrenci sayısı 105 kişidir.

Araştırmaya katılan 11 yaşındaki katılımcı sayısı 50, 12 yaşındaki katılımcı sayısı 50, 13 yaşındaki katılımcı sayısı 53 ve 14 yaşındaki katılımcı sayısı 47 kişidir.

Araştırmaya katılan 5. sınıf toplam öğrenci sayısı 50, 6. sınıf toplam öğrenci sayısı 50, 7. sınıf toplam öğrenci sayısı 53 ve 8. sınıf toplam öğrenci sayısı 47 kişidir.

Araştırmada sınıf mevcudu değişkenine göre yapılan incelemede 15-25 kişilik sınıflarda eğitim gören toplam öğrenci sayısı 100, 26-35 kişilik sınıflarda eğitim gören toplam öğrenci sayısı 100 kişidir.

Araştırmada derslerdeki başarı durumu değişkenine göre yapılan incelemede yüksek düzeyde başarılı olan toplam öğrenci sayısı 65, orta düzeyde başarılı olan toplam öğrenci sayısı 127 ve düşük düzeyde başarılı olan toplam öğrenci sayısı 8 kişidir.

Araştırma kapsamında öğrencilerin annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan incelemede okuryazar kişi sayısı 5, ilkokul mezunu kişi sayısı 33, ortaokul mezunu kişi sayısı 46, lise mezunu kişi sayısı 71 ve üniversite mezunu kişi sayısı 45 kişiden oluşmaktadır.

Araştırma kapsamında öğrencilerin babalarının eğitim durumu değişkenine göre yapılan incelemede okuryazar kişi sayısı 5, ilkokul mezunu kişi sayısı 19, ortaokul mezunu kişi sayısı 31, lise mezunu kişi sayısı 78 ve üniversite mezunu kişi sayısı 67’dir.

Araştırmaya katılan 100 öğrenci sınıf ortamında, 100 öğrenci atölye ortamında görsel sanatlar dersini işlemektedir.

Araştırma kapsamında 34 öğrenci resim kursu eğitimi alırken, 166 öğrenci resim kursu eğitimi almamaktadır.

3. 3. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması aşamasında “Öğrenci Kişisel Bilgi Formu”, “Görsel Sanatlara İlişkin Tutum Ölçeği” ve “Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği”nin uygulanabilmesi için Samsun Valiliği ve Milli Eğitim Müdürlüğü’nden gerekli izinler alınarak araştırma kapsamındaki okullar olan Tefvik İleri İmam Hatip Ortaokulu ile Denizevleri Ortaokulu’na giderek uygulanmıştır. Uygulanma aşamasında öğrencilerin ölçekleri nasıl cevaplaması gerektiği, verilen cevapların ölçeklerin değerlendirilmesi aşamasında önem arz ettiği

açıklanmıştır. Böylelikle öğrencilerin objektif ve içten cevaplar vermeleri konusunda bilgilenmeleri sağlanmıştır.

3. 3. 1. Veri Toplama Araçları / Teknikleri

Çalışmada kullanılan verileri toplama araçları, 10 maddeden oluşan “Öğrenci Kişisel Bilgi Formu”, 26 maddeden oluşan “Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği” ve 20 maddeden oluşan “Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği” den oluşmaktadır.

3. 3. 1. 1. Öğrenci Kişisel Bilgi Formu

“Öğrenci Kişisel Bilgi Formu” araştırmacı tarafından hazırlanmış olup araştırmanın bağımsız değişkenleriyle ilgili bilgilerin toplanması amaçlanmıştır. Form da bağımsız değişken olarak tasarlanan demografik değişkenler ile ilgili yer alan madde başlıkları, okul değişkeni, cinsiyet, yaş, sınıf derecesi, sınıf mevcudu, derslerdeki başarı durumu, anne ve baba eğitim durumu, görsel sanatlar dersi dışında herhangi bir resim kursu alıp almama durumu olup toplam 10 maddeden oluşmaktadır. Araştırmada kullanılan Kişisel Bilgi Formu Ek-1’de verilmiştir.

3. 3. 1. 2. Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği

11-14 yaş grubu öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarını belirlemek için Orhun (2005) tarafından geliştirilen “Resim-İş Dersine İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 26 maddeden oluşan 5’li likert tipinde hazırlanmıştır. 1=Hiç katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Karasızım, 4=Katılıyorum, 5=Tamamen katılıyorum şeklinde puanlandırılmıştır. Araştırma kapsamında ölçekten elde edilen puanlar çocukların görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarının ne derecede olduğunu tespit etmektedir. Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği’nin örnek maddeleri Ek-2’de verilmiştir. Ölçeğin kullanılmasına ilişkin izin, ölçeğin geliştiricisinden alınmış olup izin yazısı Ek-3’te verilmiştir.

3. 3. 1. 3. Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği

11-14 yaş grubu ortaokul öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerini belirlemek için Yurdakavuştu (2012) tarafından geliştirilen “Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek toplam 20 maddeden oluşmaktadır. 4’lü likert tipinde hazırlanmıştır. Hiçbir zaman=1, Ara sıra=2, Sık sık=3, Her zaman=4 şeklinde puanlandırılmıştır. Araştırma kapsamında ölçekten elde edilen puanlar çocukların sosyal beceri düzeylerinin ne derece olduğunu tespit etmektedir. Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeğinin örnek maddeleri

Ek-4'te verilmiştir. Ölçeğin kullanılmasına ilişkin izin, ölçeğin geliştiricisinden alınmış olup izin yazısı Ek-5'te verilmiştir.

3. 3. 2. Veri Toplama Süreci / Deneysel İşlem / Uygulama Akışı

Bu süreçte, araştırma kapsamında kullanılacak olan ölçekleri geliştiren araştırmacılardan gerekli izinler e-posta aracılığı ile alınmıştır. Kullanım izinlerine ilişkin dokümanlar Ek-3 ve Ek-5'te sunulmuştur. Veri toplama araçlarının kullanımına yönelik izinler alındıktan sonra Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü aracılığı ile Samsun il Milli Eğitim Müdürlüğü ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü' nün ilgili birimlerinden gerekli izinler alınmıştır. Ölçeklerin uygulanmasına ilişkin gerekli resmi izin yazıları Ek-6' da sunulmuştur. Veri toplama sürecinde, aynı il ve ilçedeki iki ayrı ortaokulda farklı sınıf mevcutları ve 11-14 yaş aralığı faktörü göz önünde bulundurularak araştırma zemini oluşturulmuştur. Bu süreçte Okul İdari Birimi ve Görsel Sanatlar Öğretmenleri ile iş birliği içinde hareket edilmiştir. Deneysel işlem sürecinde ise, 11-14 yaş grubu ortaokul öğrencilerine yönelik uygulanacak olan değişkenlerin analizleriyle ilişkili geçerliliği ve güvenilirliği test edilmiş olan "Görsel Sanatlar dersine İlişkin Tutum Ölçeği" ve "Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği" uygulanmıştır. Bu süreçte öğrencilerin 11-14 yaş aralığında olmalarına işlem öncesi önem verip tespit edilmiştir. Öğrenci kişisel bilgi formu ve toplam 46 madde olan ölçekler açıklayıcı yönergeler de eklenerek üç sayfa olacak şekilde matbu hale getirilip çoğaltılmıştır. Araştırma hedeflenen doğrultuda 200 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulama süreci sonucunda, araştırma ile ilgili ham veriler saklanmış ve öğrencilerin isimleri kullanılmamıştır.

3. 4. Verilerin Analizi

Verilerin değerlendirilebilmesi ve hesaplanabilmesi için SPSS 21.0 istatistik programı kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir, varyans eşitliğine Levene testi ile, normallik düzeyine ise Kolmogorov-Smirnov testiyle bakılmıştır. Testler sonucunda değerlerin tamamının eşit varyansa ve normal dağılıma sahip olduğu tespit edilmiştir. Verilerinin incelenmesinde standart sapma, ortalama, maksimum ve minimum değerler dikkate alınmıştır. Demografik bilgilerin puanlar üzerindeki etkisini inceleyebilmek amacıyla tek yönlü varyans analizi ANOVA ve Independent Sample T testleri kullanılmıştır. Gruplar arası farklılıkların kaynakları belirlenmesi için post-hoc Scheffe testi uygulanmıştır. Ölçekler arasındaki ilişkinin tespiti için Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır.

3. 4. 1. Etkinliklerden Elde Edilen Verilerin Analizi

Tablo 2. Araştırma Grubunun Okul Değişkenine Göre Sayı ve Yüzdeler İfadeleri

Okullar	N	%
Denizevleri Ortaokulu	100	50
Tevfik İleri Ortaokulu	100	50
Toplam	100	100

Tablo 2'de görüldüğü üzere katılımcıların %50'si (n=100) Denizevleri ve %50'si (n=100) Tevfik İleri Ortaokulu öğrencilerinden oluşmaktadır.

Tablo 3. Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine Göre Sayı ve Yüzdeler İfadeleri

Cinsiyet	N	%
Kız	95	47.5
Erkek	105	52.5
Toplam	200	100.0

Tablo 3'te görüldüğü üzere katılımcıların %47,5i (n=95) kız ve %52,2'si (n=105) erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 4. Araştırma Grubunun Yaş Değişkenine Göre Sayı ve Yüzdeler İfadeleri

Yaş	n	%
11 Yaş	50	25.0
12 Yaş	50	25.0
13 Yaş	53	26.5
14 Yaş	47	23.5
Toplam	200	100.0

Tablo 4'te görüldüğü üzere yaş değişkenine göre araştırmaya katılan öğrencilerin %25'i (n=50) 11 yaşında, %25'i (n=50) 12 yaşında, %26,5'i (n=53) 13 yaşında ve %23,5'i (n=47) 14 yaşındadır.

Tablo 5. Araştırma Grubunun Sınıf Değişkenine Göre Sayı ve Yüzdeler İfadeleri

Sınıf	n	%
5. Sınıf	50	25
6. Sınıf	50	25
7. Sınıf	53	26.5
8. Sınıf	47	23.5
Toplam	200	100

Tablo 5'te görüldüğü üzere öğrencilerin %25'i (n=50) 5. sınıf, %25'i (n=50) 6. sınıf, %26,5'i (n=53) 7.sınıf ve %23,5'i (n=47) 8. sınıfta eğitim görmektedir.

Tablo 6. Araştırma Grubunun Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre Sayı ve Yüzdeler İfadeleri

Sınıf Mevcudu	n	%
15-25	100	50.0
26-35	100	50.0
Toplam	200	100.0

Tablo 6'da görüldüğü gibi öğrencilerin %50'si (n=100) 15-25 kişilik ve %50'si (n=100) 26-35 kişilik ortamda eğitim ve öğretim görmektedir.

Tablo 7. Araştırma Grubunun Derslerdeki Başarı Durumuna Göre Sayı ve Yüzdeler İfadeleri

Derslerdeki Başarı Durumu	n	%
Yüksek Düzeyde	65	32.5
Orta Düzeyde	127	63.5
Düşük Düzeyde	8	4.0
Toplam	200	100.0

Tablo 7'de görüldüğü üzere öğrencilerin derslerdeki başarı durumu %32,5'i (n=65) yüksek düzeyde, %63,5'i (n=127) orta düzeyde ve %4,0'i (n=8) düşük düzeyde tespit edilmiştir.

Tablo 8. Araştırma Grubunun Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Sayı ve Yüzdeler İfadeleri

Anne Eğitim Durumu	n	%
Okuryazar	5	2.5
İlkokul	33	16.5
Ortaokul	46	23.0
Lise	71	35.5
Üniversite	45	22.5
Toplam	200	100.0

Tablo 8'de görüldüğü üzere araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin annelerinin eğitim durumu %2,5'i (n= 5) okuryazar, %16,5'i (n= 33) ilkokul, %23,0'i (n= 46) ortaokul, %35,5'i (n=71) lise ve %22,5'i (n=45) üniversite mezunu olarak tespit edilmiştir.

Tablo 9. Araştırma Grubunun Babalarının Eğitim Durumuna Göre Sayı ve Yüzdeler İfadeleri

Baba Eğitim Durumu	n	%
Okuryazar	5	2.5
İlkokul	19	9.5
Ortaokul	31	15.5
Lise	78	39.0
Üniversite	67	33.5
Toplam	200	100.0

Tablo 9'da görüldüğü üzere araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin babalarının eğitim durumu %2,5'i (n=5) okuryazar, %9,5'i (n= 19) ilkokul, %15,5'i (n= 31) ortaokul, %39'u (n= 78) lise ve %33,5'i (n= 67) üniversite mezunu olarak tespit edilmiştir.

Tablo 10. Araştırma Grubunun Görsel Sanatlar Dersini İşledikleri Yere Göre Sayı ve Yüzdeler İfadeleri

Dersin İşlendiği Yer	n	%
Sınıf	100	50.0
Atölye	100	50.0
Toplam	200	100.0

Tablo 10'da görüldüğü üzere öğrencilerin %50'si (n=100) sınıf ve %50'si (n=100) atölye ortamında görsel sanatlar dersini işlemektedirler.

Tablo 11. Araştırma Grubunun Resim Kursu Alıp Almadığı Durumu Değişkenine Göre Sayı ve Yüzdeler İfadeleri

Resim Kursu Alma	n	%
Evet	34	17.0
Hayır	166	83.0
Toplam	200	100.0

Tablo 11'de görüldüğü üzere öğrencilerin %17'si (n=34) görsel sanatlar dersi haricinde bir resim kursuna katıldığını ifade ederken, %83'ü (n=166) görsel sanatlar dersi haricinde bir resim kursuna katılmadığını ifade etmektedir.

4. BULGULAR

Bu bölümde, toplanan verilerin analizlerinin sonuçları elde edilen bulgular bölümündeki sıraya göre 11-14 yaş grubu ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleriyle ilgili elde edilen bulgular alt başlıklar şeklinde yorumlanmıştır.

4. 1. 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Dayalı Bulgular

Bu bölümde, ilk olarak araştırma kapsamında ele alınan 11-14 yaş grubu öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin hesaplanması sonucunda elde edilen bulgular, daha sonra araştırmanın okul, cinsiyet, yaş, okuldaki başarı algısı, anne ve babanın eğitim durumu, görsel sanatlar dersinin işlendiği yer ve görsel sanatlar dersi dışında herhangi bir resim kursu alıp almama gibi değişkenlere göre; görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ve sosyal beceri düzeyleri arasındaki farkın olup olmadığının belirlenmesine yönelik yapılan istatistiksel analizlere ilişkin bulgular ve tartışmalara alt başlıklar şeklinde yer verilmiştir.

4. 1. 1. 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyi Arasındaki İlişki

Görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeğinden alınan puanlarla çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanları arasındaki ilişki tablo 12'de gösterilmektedir.

Tablo 12. Ölçekler Arasındaki İlişki

	Ortalama	Standart Sapma	N	r	P
Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği	86,34	15,10	200	,177	,012*
Çocuklar için Sosyal Beceri Ölçeği	59,52	9,95			

*p < 0,05

Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeğinden alınan puanlarla Çocuklar için Sosyal Beceri Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki istatistiksel açıdan anlamlı, pozitif yönde ve düşük olarak saptanmıştır ($r = ,177$; $p < .05$).

4. 1. 2. Araştırmada Ele Alınan Değişkenlere Göre 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri

Araştırmada ele alınan değişkenlere göre görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri puanları arasındaki farklara ilişkin bulgular tespit edilmiştir.

4. 1. 2. 1. 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Eğitim Aldıkları Okullara Göre Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin, Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ile Çocuklar için Sosyal Beceri Ölçeği puanları okul değişkenine göre tablo 13'de gösterilmektedir.

Tablo 13. Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ile Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği Puan Ortalamalarının Okul Değişkenine Göre İlişkisi

Okul		N	Ortalama	Standart sapma	T	P
Görsel Sanatlar Dersine İlişkin tutum Ölçeği	Tevfik İleri İmam Hatip Ortaokulu	100	83,4100	14,66880	-2,790	,006*
	Denizevleri Ortaokulu	100	89,2700	15,02849		
Çocuklar için Sosyal Beceri Ölçeği	Tevfik İleri İmam Hatip Ortaokulu	100	56,5800	9,90172	-4,363	,000*
	Denizevleri Ortaokulu	100	62,4600	9,14355		

*p < 0,05

Görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ve çocuklar için sosyal beceri ölçeğine yönelik puan ortalamalarının okul değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre; hem görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği puanları ($p < 0,05$) hem de çocuklar için sosyal beceri ölçeği ($p < 0,05$) okul değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir. Denizevleri Ortaokulu'nda eğitim alan öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutum puan ortalamaları 89,27, Tevfik İleri İmam Hatip Ortaokulu'nda eğitim alan öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutum puan ortalamalarından 83,41 yüksek olduğu görülmektedir. Sosyal beceri puan ortalamalarına bakıldığında Denizevleri Ortaokulu'nda eğitim alan öğrencilerin (Ortalama=62,46), Tevfik İleri İmam Hatip Ortaokulu'nda eğitim alan

öğrencilerden (Ortalama=56,58) yüksek olduğu görülmektedir. Okul değişkenine göre öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği sonuçları ($P=,006$, $p<0,05$) anlamlı bulunmuştur. Araştırmaya katılan Denizevleri Ortaokul öğrencileri Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu görülmektedir. Okul değişkenine göre çocuklar için sosyal beceri ölçeği sonuçları ($P=,000$, $p<0,05$) anlamlı olup istatistiksel açıdan Denizevleri Ortaokulu anlamlı bir farklılık göstermektedir.

4. 1. 2. 2. 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin, görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ile çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanları cinsiyet değişkenine göre tablo 14'te gösterilmektedir.

Tablo 14. Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ve Çocuklar için Sosyal Beceri Ölçeği puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre ilişkisi

Cinsiyet		N	Ortalama	Standart sapma	T	P
Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği	Kız	95	90,3895	14,02604	3,722	,000*
	Erkek	105	82,6762	15,16543		
Çocuklar için Sosyal Beceri Ölçeği	Kız	95	60,6526	9,21812	1,536	,126
	Erkek	105	58,4952	10,51201		

* $p < 0,05$

Görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği ve çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanlarının cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre; görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği puanı ($p<0,05$) cinsiyet bakımından anlamlı bir farklılık gösterirken; çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanı ($p>0,05$) cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Araştırmaya katılan kız öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği puan ortalamaları 90,38, erkek öğrencilerin 82,67 olarak tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan kız öğrencilerin çocuklar için sosyal beceri ölçeği puan ortalamaları 60,65 erkek öğrencilerin 58,49 olarak tespit edilmiştir.

4. 1. 2. 3. 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Yaşlarına Göre Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin, görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ile çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanları yaş değişkenine göre tablo 15'te gösterilmektedir.

Tablo 15. Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ile Çocuklar için Sosyal Beceri Ölçeği Puan Ortalamalarının Yaş Değişkenine Göre İlişkisi

		N	Ortalama	Standart sapma	Minimum	Maximum	F	p	Scheffe
Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği	11 yaş	50	91,5400	16,15639	49,00	119,00	3,469	,017*	11>14 yaş
	12 yaş	50	87,0000	13,59322	54,00	116,00			
	13 yaş	53	84,1132	15,80976	46,00	109,00			
	14 yaş	47	82,6170	13,39136	54,00	110,00			
	Total	200	86,3400	15,10081	46,00	119,00			
Çocuklar için Sosyal Beceri Ölçeği	11 yaş	50	63,4000	8,33483	43,00	78,00	6,897	,000*	11>13,14 yaş
	12 yaş	50	61,5200	9,88142	38,00	78,00			
	13 yaş	53	57,3396	9,29422	34,00	75,00			
	14 yaş	47	55,7234	10,58034	31,00	78,00			
	Total	200	59,5200	9,95263	31,00	78,00			

*p <0,05

Görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ve çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanlarının yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre; hem görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ($p < 0,05$) hem de çocuklar için sosyal beceri ölçeği ($p < 0,05$) yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir. Yapılan çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe test sonuçlarına göre, görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği puanlarında 11 ile 14 yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık görülürken; çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanlarında ise 11-13, 11-14 yaş grupları ile 12-14 yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Araştırmaya katılan 11 yaşındaki öğrencilerin, görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği puan ortalamaları diğerlerinden daha yüksek olduğu (Ortalama=91,54) ve bunu sırasıyla 12 yaşındaki öğrencilerin (Ortalama=87,00), 13 yaşındaki öğrencilerin (Ortalama=84,11) ve 14 yaşındaki öğrencilerin (Ortalama=82,61) takip ettiği görülmektedir. Yaş değişkenine göre sosyal beceri ölçeği puan ortalamaları 11 yaşındaki öğrencilerde daha yüksek olduğu (Ortalama=63,40) ve bunu sırasıyla 12 yaşındaki öğrencilerin (Ortalama=61,52), 13 yaşındaki öğrencilerin (Ortalama=57,33) ve 14 yaşındaki öğrencilerin (Ortalama=55,72) takip ettiği görülmektedir. Araştırmaya katılan 11-14 yaş grubu öğrencilerin, görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir ($P = ,017$,

$p < 0,05$). Yaş değişkenine göre 11 yaş grubu öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan 11-14 yaş grubu öğrenciler için sosyal beceri düzeyi istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir ($P = ,000$, $p < 0,05$). Yaş değişkenine göre 11 yaş grubu öğrencilerin sosyal beceri düzeyi istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir. 11 yaşındaki öğrencilerin 14 yaşındaki öğrencilere oranla görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları daha olumludur. 11 yaşındaki öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri 13 ve 14 yaşındaki öğrencilere oranla daha olumludur. 12 yaşındaki öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin 14 yaşındaki öğrencilere oranla daha olumludur.

4. 1. 2. 4. 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin, görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ile çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanları sınıf değişkenine göre tablo 16'da gösterilmektedir.

Tablo 16. Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ile Çocuklar için Sosyal Beceri Ölçeği Puan Ortalamalarının Sınıf Değişkenine Göre İlişkisi

		N	Ortalama	Standart sapma	Minimum	Maximum	F	p	Scheffe
Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği	5 sınıf	50	91,5400	16,15639	49,00	119,00	3,469	017*	5>8 sınıf
	6 sınıf	50	87,0000	13,59322	54,00	116,00			
	7 sınıf	53	84,1132	15,80976	46,00	109,00			
	8 sınıf	47	82,6170	13,39136	54,00	110,00			
	Total	200	86,3400	15,10081	46,00	119,00			
Çocuklar için Sosyal Beceri Ölçeği	5 sınıf	50	63,4000	8,33483	43,00	78,00	6,897	,000*	6>8 sınıf
	6 sınıf	50	61,5200	9,88142	38,00	78,00			
	7 sınıf	53	57,3396	9,29422	34,00	75,00			
	8 sınıf	47	55,7234	10,58034	31,00	78,00			
	Total	200	59,5200	9,95263	31,00	78,00			

* $p < 0,05$

Görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ve çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanlarının sınıf değişkeni bakımından aralarında anlamlı bir farklılık olup olmadığını test

etmek amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre; hem görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ($p<0,05$) hem de çocuklar için sosyal beceri ölçeği ($p<0,05$) sınıf değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir. Yapılan çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe test sonuçlarına göre, görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği puanlarında 5 ile 8. sınıf grupları arasında anlamlı bir farklılık görülürken; çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanlarında ise 5-7, 5-8 sınıf grupları ile 6-8. sınıf grupları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Araştırmaya katılan 5. sınıftaki öğrencilerin, görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği puan ortalamaları (Ortalama=91,54) diğerlerinden daha yüksek olduğu ve bunu sırasıyla 6. sınıftaki öğrencilerin tutum ölçeği puan ortalamaları (Ortalama=87,00), 7. sınıftaki öğrencilerin tutum ölçeği puan ortalamaları (Ortalama=84,11) ve 8. sınıftaki öğrencilerin tutum ölçeği puan ortalamaları (Ortalama=82,61) takip ettiği görülmektedir. 5.sınıf düzeyi öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu görülmektedir. Sınıf değişkenine göre, sosyal beceri ölçeği puan ortalamaları 5. sınıftaki öğrencilerde daha yüksek olduğu (Ortalama=63,40) ve bunu sırasıyla 6. sınıftaki öğrencilerde sosyal beceri ölçeği puan ortalamaları (Ortalama=61,52), 7. sınıftaki öğrencilerde sosyal beceri ölçeği puan ortalamaları (Ortalama=57,33) ve 8. sınıftaki öğrencilerde sosyal beceri ölçeği puan ortalamaları (Ortalama=55,72) ile takip etmektedir. Sınıf değişkeni açısından 5. sınıf öğrencileri sosyal beceri düzeyi istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir. Scheffe test sonuçlarına göre, 5. sınıftaki öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları 8. sınıftaki öğrencilere göre daha olumludur. 5. sınıftaki öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri 7 ve 8. sınıftaki öğrencilere göre daha olumludur. 6. sınıftaki öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri 8. sınıftaki öğrencilere göre daha olumludur.

4. 1. 2. 5. 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Sınıf Mevcutlarına Göre Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin, görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ile çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanları sınıf mevcudu değişkenine göre tablo 17'de gösterilmektedir.

Tablo 17. Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ile Çocuklar için Sosyal Beceri Ölçeği Puan Ortalamalarının Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre İlişkisi

Sınıf Mevcut		N	Ortalama	Standart sapma	T	P
Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği	15-25 kişi	100	89,2700	15,02849	2,790	,006*
	26-35 kişi	100	83,4100	14,66880		
Çocuklar için Sosyal Beceri Ölçeği	15-25 kişi	100	62,4600	9,14355	4,363	,000*
	26-35 kişi	100	56,5800	9,90172		

*p < 0,05

Görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği ve çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanlarının sınıf mevcudu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre; hem görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği (p<0,05) hem de çocuklar için sosyal beceri ölçeği (p<0,05) puanları sınıf mevcudu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Araştırmaya katılan, 15-25 kişilik sınıf mevcuduna sahip dersliklerde görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği puan ortalaması 89,27, 26-35 kişilik sınıf mevcuduna sahip dersliklerde görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği puan ortalamasından 83,41 daha yüksektir. 15-25 kişilik sınıf mevcuduna sahip dersliklerde eğitim alan öğrencilerin, 26-35 kişilik sınıf mevcuduna sahip dersliklerde eğitim alan öğrencilere göre görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları daha olumlu olduğu görülmektedir. Sınıf mevcudu değişkenine göre sosyal beceri ölçeği puan ortalamaları 15-25 kişilik sınıf mevcuduna sahip dersliklerde sosyal beceri ölçeği puan ortalamaları 62,46, 26-35 kişilik sınıf mevcuduna sahip dersliklerde ise sosyal beceri ölçeği puan ortalamaları 56,58 olup daha yüksektir. 15-25 kişilik sınıf mevcuduna sahip dersliklerde eğitim alan öğrencilerin 26-35 kişilik dersliklerde eğitim alan öğrencilere göre sosyal beceri düzeyleri daha olumlu olduğu görülmektedir.

4. 1. 2. 6. 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Okuldaki Başarı Algılarına Göre Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ile çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanları başarı değişkenine göre tablo 18'de gösterilmektedir.

Tablo 18. Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ile Çocuklar İçin Sosyal Ölçeği Puan Ortalamalarının Başarı Değişkenine Göre İlişkisi

		N	Ortalama	Standart sapma	Minimum	Maximum	F		P	
Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği	Yüksek	65	84,8000	15,51632	46,00	117,00	1,136			,323
	Orta	127	87,4488	14,57804	49,00	119,00				
	Düşük	8	81,2500	19,55030	56,00	114,00				
	Total	200	86,3400	15,10081	46,00	119,00				
Çocuklar için Sosyal Beceri Ölçeği	Yüksek	65	59,6308	10,55576	31,00	78,00	,021			,979
	Orta	127	59,5039	9,65177	37,00	78,00				
	Düşük	8	58,8750	10,94711	42,00	77,00				
	Total	200	59,5200	9,95263	31,00	78,00				

*p <0,05

Görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ve çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanlarının başarı değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre; hem görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ($p > 0,05$) hem de çocuklar için sosyal beceri ölçeği ($p > 0,05$) puanları başarı değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Tablo 18'de görüldüğü gibi, derslerdeki başarı durumu orta düzeydeki öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutum puan ortalamalarının (Ortalama=87,44) daha yüksek olduğu ve bunu sırasıyla derslerdeki başarı durumu yüksek (Ortalama=84,80) ve düşük düzeydeki (Ortalama=81,25) öğrencilerin izlediği görülmektedir. Başarı durumu değişkenine göre çocuklar için sosyal beceri ölçeği sonuçlarına bakıldığında derslerdeki başarı durumu yüksek seviyedeki öğrencilerin sosyal beceri puan ortalamaları 59,63 daha yüksek olup bunu sırasıyla orta seviyedeki öğrenciler 59,50 ve düşük seviyedeki öğrenciler 58,87 takip etmektedir.

4. 1. 2. 7. 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin, görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ile çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanları anne eğitim düzeyi değişkenine göre tablo 19'da gösterilmektedir.

Tablo 19. Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ile Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği Puan Ortalamalarının Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre İlişkisi

		N	Ortalama	Standart sapma	Minimum	Maximum	F	P
Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği	Okuryazar	5	93,4000	1,641,036	65,00	105,00	1,041	,387
	İlkokul	33	88,6364	13,00677	57,00	112,00		
	Ortaokul	46	87,3043	16,48012	49,00	119,00		
	Lise	71	86,2254	15,13388	50,00	110,00		
	Üniversite	45	83,0667	14,83607	46,00	117,00		
	Total	200	86,3400	15,10081	46,00	119,00		
Çocuklar için Sosyal Beceri Ölçeği	Okuryazar	5	63,0000	6,36396	53,00	69,00	,445	,776
	İlkokul	33	58,6364	9,96186	43,00	78,00		
	Ortaokul	46	60,7826	10,68938	37,00	78,00		
	Lise	71	59,1408	9,75309	38,00	77,00		
	Üniversite	45	59,0889	9,99505	31,00	78,00		
	Total	200	59,5200	9,95263	31,00	78,00		

*p <0,05

Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ve çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanlarının anne eğitim düzeyi değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre; hem görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ($p > 0,05$) hem de çocuklar için sosyal beceri ölçeği ($p > 0,05$) puanları anne eğitimi durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Tablo 19'da görüldüğü gibi öğrencilerin annelerinin eğitim durumu okuryazar olanların görsel sanatlar dersine ilişkin tutum puan ortalamalarının (Ortalama=93,40) diğerlerinden daha yüksek olduğu ve bunu sırasıyla eğitim durumları ilkokul (Ortalama=88,63), ortaokul (Ortalama=87,30), lise (Ortalama=86,22) ve üniversite (Ortalama=83,06) mezunlarının takip ettiği görülmektedir. Annenin eğitim durumu değişkenine göre sosyal beceri ölçeği puan ortalaması okuryazar (Ortalama=63,00) olanların ilk sırada olduğu ve bunu sırasıyla ortaokul (Ortalama=60,78), lise (Ortalama=59,14), üniversite (Ortalama=59,08) ve ilkokul (Ortalama=58,63) mezunlarının takip ettiği görülmektedir.

4. 1. 2. 8. 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ve çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanları baba eğitim düzeyi değişkenine göre tablo 20'de gösterilmektedir.

Tablo 20. Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ile Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği Puan Ortalamalarının Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre İlişkisi

	N	Ortalama	Standart sapma	Minimum	Maximum	F	P	
Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği	Okuryazar	5	87,4000	14,39792	65,00	103,00	,681	,606
	İlkokul	19	84,7895	18,32903	46,00	114,00		
	Ortaokul	31	89,8065	15,59149	66,00	119,00		
	Lise	78	86,7179	14,16681	49,00	110,00		
	Üniversite	67	84,6567	15,14131	54,00	117,00		
Total	200	86,3400	15,10081	46,00	119,00			
Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği	Okuryazar	5	61,8000	6,68581	53,00	69,00	1,183	,320
	İlkokul	19	57,1053	11,61845	37,00	78,00		
	Ortaokul	31	62,6452	9,75892	44,00	77,00		
	Lise	78	59,0385	9,50248	38,00	78,00		
	Üniversite	67	59,1493	10,17015	31,00	78,00		
Total	200	59,5200	9,95263	31,00	78,00			

*p <0,05

Görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ve çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanlarının baba eğitim düzeyi değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre; hem görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ($p>0,05$) hem de çocuklar için sosyal beceri ölçeği ($p>0,05$) puanları baba eğitimi durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Tablo 20'de görüldüğü gibi öğrencilerin babalarının eğitim durumu ortaokul olanların görsel sanatlar dersine ilişkin tutum puan ortalamalarının (Ortalama=89,80) diğerlerinden daha yüksek olduğu ve bunu sırasıyla eğitim durumları okuryazar (Ortalama=87,40), lise (Ortalama=86,71), ilkokul Ortalama=84,78) ve üniversite (Ortalama=84,65) mezunlarının takip ettiği görülmektedir. Babanın eğitim durumu değişkenine göre sosyal beceri ölçeği puan ortalaması ortaokul (Ortalama= 62,64) olanların ilk sırada olduğu ve bunu sırasıyla okuryazar (Ortalama= 61,80), üniversite (Ortalama=59,14), lise (Ortalama=59,03) ve ilkokul (Ortalama=57,10) mezunlarının takip ettiği görülmektedir.

4. 1. 2. 9. 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersinin İşlendiği Yere Göre Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ve çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanları dersin işlendiği yer değişkenine göre tablo 21'de gösterilmektedir.

Tablo 21. Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ile Çocuklar için Sosyal Beceri Ölçeği Puan Ortalamalarının Dersin İşlendiği Yer Değişkenine Göre İlişkisi

Ders Yeri		N	Ortalama	Standart sapma	T	P
Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği	Sınıf	100	89,2700	15,02849	2,790	,006*
	Atölye	100	83,4100	14,66880		
Çocuklar için Sosyal Beceri Ölçeği	Sınıf	100	62,4600	9,14355	4,363	,000*
	Atölye	100	56,5800	9,90172		

*p <0,05

Görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ve çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanlarının dersin işlendiği yer değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre; hem görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği (p<0,05) hem de çocuklar için sosyal beceri ölçeği (p<0,05) puanları, dersin işlendiği yer değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir. Tablo 21'de görüldüğü gibi, görsel sanatlar dersinin işlendiği sınıf veya atölye ortamı değişkenlerine göre görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği puan ortalaması sınıf ortamında (Ortalama=89,27) ile atölye ortamında puan ortalamasından (Ortalama=83,41) daha yüksek bulunmuştur. Sınıf ortamında ders işleyen öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları atölye ortamında ders işleyen öğrencilere göre daha anlamlıdır. Dersin işlendiği yer değişkenine göre sosyal beceri ölçeği puan ortalamaları sınıf ortamında (Ortalama=62,46) atölye ortamındaki sosyal beceri puan ortalamasından (Ortalama=56,58) daha yüksek bulunmuştur. Derslerini sınıf ortamında işleyen öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri, atölye ortamında işleyen öğrencilerin sosyal beceri düzeylerine göre daha anlamlıdır.

4. 1. 2. 10. 11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Herhangi Bir Resim Kursu Alıp Almama Durumuna Göre Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ve çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanları resim kursu değişkenine göre tablo 22'de gösterilmektedir.

Tablo 22. Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ile Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği Puan Ortalamalarının Resim Kursu Değişkenine Göre İlişkisi

Resim Kursu		N	Ortalama	Standart sapma	t	P
Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutum Ölçeği	Evet	34	99,5000	10,96620	6,057	,000*
	Hayır	166	83,6446	14,42137		
Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği	Evet	34	63,2353	9,97894	2,418	,017*
	Hayır	166	58,7590	9,80425		

*p <0,05

Görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ve çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanlarının resim kursu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre; hem görsel sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği ($p < 0,05$) hem de çocuklar için sosyal beceri ölçeği ($p < 0,05$) puanları, resim kursu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir. Tablo 22’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan herhangi bir resim kursu aldığını belirten öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutum puan ortalamaları (Ortalama=99, 50) yüksek, herhangi bir resim kursu almadığını belirten öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutum puan ortalamaları (Ortalama=83,64) daha düşüktür. Herhangi bir resim kursuna katılan öğrencilerin sosyal beceri ölçeği puan ortalamaları (Ortalama= 63,23), bir resim kursuna katılmayan öğrencilerin sosyal beceri ölçeği puan ortalamalarından (Ortalama= 58,75) daha yüksektir.

5. TARTIŞMA

Bu çalışmada 11-14 yaş grubu ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeylerinin bağımlı değişkenlerce oluşan etkileri tartışılmıştır. Araştırma ile ilgili bulguların tartışılması inceleniş sırasına uygun olarak yapılmıştır.

Araştırma sonucunda, yapılan demografik verilerin puanlar üzerindeki etkisini incelemek için tek yönlü varyans analizi ANOVA ve Independent Sample T testleri kullanılmıştır. Gruplar arası farklılığın kaynağının belirlenmesi için ise post-hoc Scheffe testi uygulanmıştır. Ölçekler arasındaki ilişki pearson korelasyon analizi ile tespit edilmiştir.

11-14 yaş grubu ilköğretim ikinci kademe öğrencilerin Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeğinden alınan puanlarla çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanları arasındaki istatistiksel açıdan anlamlı, pozitif yönde ve düşük olarak bir ilişki bulunmuştur. Öğrenciler sosyal öğrenme sürecinde birbirleriyle aktif öğrenme, tutum geliştirme ve davranışlarına olumlu ya da olumsuz şekilde yansıtma durumları boyutunda tutumları ve sosyal beceri ilişkilerinin birbirleriyle olan ilişkisinin tespiti üzerine başka faktörlerinde etkili olup olmadığı üzerine düşünce geliştirilebilir

Öğrencilerin eğitim aldıkları okula göre Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Denizevleri Ortaokulu'nda eğitim alan öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutum puan ortalamaları 89,27, Tevfik İleri İmam Hatip Ortaokulu'nda eğitim alan öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutum puan ortalamalarından 83,41 yüksek olduğu görülmektedir. Sosyal beceri puan ortalamalarına bakıldığında Denizevleri Ortaokulu'nda eğitim alan öğrencilerin (Ortalama=62,46), Tevfik İleri İmam Hatip Ortaokulu'nda eğitim alan öğrencilerden (Ortalama=56, 58) yüksek olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumlarında anlamlı bir ilişki bulunurken, sosyal beceri düzeylerinde anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Kız öğrencilerin tutum puanları ve sosyal beceri puanları daha yüksek iken erkek öğrencilerin puanları daha düşüktür. Durualp'in (2014), yaptığı araştırma kapsamında ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin cinsiyet faktörü yönünden kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Diğer bir araştırmada ise Kabakçı ve Korkut (2008), tarafından yapılmış olup 6. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin cinsiyet faktörü açısından kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha iyi düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. 11-14 yaş aralığı ergenlik döneminin etkileri yönünden de göz önüne alındığında kız öğrencilerin sosyal öğrenme sürecinde daha aktif

olabilecekleri ve rol model etkileşimde oldukları fikri üzerinde düşünce geliştirip, süreç bu yönüyle irdelenebilir.

Öğrencilerin yaşlarına göre Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. 11 yaşındaki öğrencilerin 14 yaşındaki öğrencilere oranla görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları daha olumludur. 11 yaşındaki öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri 13 ve 14 yaşındaki öğrencilere oranla daha olumludur. 12 yaşındaki öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin 14 yaşındaki öğrencilere oranla daha olumludur. Öğrencilerin yaş grupları ile sınıf seviyeleri araştırma sonuçları birbirleriyle aynı yönde eğilim göstermektedir. Durualp (2014), tarafından ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin yaş faktörü açısından incelendiğinde 6. sınıf seviyesindeki öğrencilerin sosyal ve duygusal öğrenme becerileri 7. ve 8. sınıf öğrencilerine oranla daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Sosyal beceriler ve bireylerin tutumları birbirleriyle ilişki halinde oldukları ve bu ilişki sonucunda birey edindiği tutumları davranışlarıyla sergiler. Sosyal öğrenmeler yoluyla hafızaya kaydedilen tutumlar davranışa dönüştüğü sürece kalıcıdır. Her yeni durumla olumlu ya da olumsuz değişim gösterebilir. Öğrencilerin yaşları büyüdükçe, 11 yaş grubu öğrencilerinin sayısal verilerine oranla daha düşük etkileşimde oldukları üzerine düşünülebilir.

Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. 5. sınıftaki öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları 8. sınıftaki öğrencilere göre daha olumludur. 5. sınıftaki öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri 7 ve 8. sınıftaki öğrencilere göre daha olumludur. 6. sınıftaki öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri 8. sınıftaki öğrencilere göre daha olumludur. Elde edilen bu bulgular öğrencilerin sınıf düzeyleri ile yaşları değişkeniyle yakınlık göstermekte ve sınıf düzeyleri düşük olan 5. sınıf öğrencilerinin tutumları ve sosyal öğrenme güdülenmeleri daha yüksek çıkmış olması 5. sınıf öğrencilerinin birbirleriyle daha fazla aktif iletişimde oldukları sonucu üzerine sınıf düzeyleri daha büyük olan öğrencilerde ki düşüşün nedenleri üzerine düşünülebilir. Benzer bir sonuç ise Durualp (2014) tarafından, ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin sınıf faktörü açısından incelendiğinde 6. sınıf düzeyindeki öğrencilerin sosyal duygusal öğrenme becerileri 7. ve 8. sınıf öğrencilerine oranla daha yüksek olduğu tespit etmektedir. Bir diğer araştırmada ise, Bayram (1993), ortaokul öğrencilerinin Resim-iş dersine bakış açısını belirleyen çeşitli etkenlerden; genel eğitim anlayışı, Resim-iş dersinin önemsenmemesi durumlarının incelenmesi sonucunda derse karşı tutumlarının olumsuz olduğunu ifade etmektedir. Yapılan araştırmalar doğrultusunda sınıf seviyelerinin yükselmesi durumunun, eğitim sisteminde sınavlara hazırlık sürecine denk gelmesi öğrencilerin, ebeveynlerinin beklentileri doğrultusunda sınavlara odaklanması Görsel Sanatlar dersine ilişkin olumsuz tutum sergilemelerine neden

olmaktadır. Tespit edilen bu durumun öğrenciler üzerindeki psikolojik ve sosyokültürel gelişimleri üzerindeki etkileri tartışılabilir.

Öğrencilerin sınıf mevcutlarına göre Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Farklı disiplinlerde de görüldüğü gibi sınıf mevcutlarının düşük olması öğrencilerin sosyal öğrenme süreçlerinde daha verimli olduğu sonucunu desteklemekte ve bu durum sonucunda tutumlarına etkileri gözlemlenmektedir. Burçak (2003), ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Resim-iş dersinde fiziki ortam yetersizliği, sınıf mevcudunun fazla olması durumlarından dolayı Resim-iş dersi çalışmalarında problem yaşanmakta ve mevcut şartların getirisiyle derslerin amacından uzaklaşmakta olduğu görüşünü savunmaktadır. Sınıf mevcutlarının azalması ve bu durumun farklı disiplinler üzerindeki etkileri üzerine görüşler değerlendirilebilir.

Öğrencilerin okuldaki başarı algılarına göre Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu durumun içeriğinde aile tutumlarının olumlu ve olumsuz etkileri öğrencilerin tutumlarını ne yönde etkilediği tartışılabilir.

Öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumlarına göre Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, Tan'ın (2006) yaptığı araştırma ile ortaokul öğrencilerinin tutum ve akademik başarıları arasındaki ilişki, anne ve babanın öğrenim durumu yönünden anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varmıştır. Bu iki farklı sonuç doğrultusunda, araştırmadaki anne ve baba eğitim durumları değişkenine göre anlamlı bir bağ bulunmamış olması durumuna yönelik öğrencilerin bu süreçte bireysel gelişim göstermiş olmaları yeni bir faktör olarak görülebilir.

Öğrencilerin görsel sanatlar dersinin işlendiği yere göre Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Sınıf ortamı atölye ortamı puan oranından daha yüksek bulunmuş olup bu durumda sınıf ortamı puan oranının atölye ortamı puan oranından daha yüksek bulunmuş olmasındaki etkili olan alt sebepler detaylıca incelenebilir. Araştırma sürecindeki izlenimler doğrultusunda Görsel Sanatlar dersi öğretmenlerinin dersi atölye ortamında daha verimli ve kapsamlı işlemesi neticesinde öğrencilerin okula getirdikleri materyal yükünün artması ve dolayısıyla fiziksel yorgunluktan kaçınmak adına sınıf ortamında sınırlı materyallerle çalışmayı tercih etmektedirler. Diğer bir izlenim ise, Görsel Sanatlar dersini atölye ortamında hiç işlememiş öğrencilerde sınıf ortamının normalleşmiş ve benimsenmiş olması durumu ile öğretmenlerin ders işlemede tercih ettiği ortam gibi yeni durumlar detaylarınca tartışılabilir. Bu kapsamda, Burçak (2003), tarafından yapılan, ilköğretim ikinci kademedeki öğrencilerin Resim-iş dersinde fiziki ortam yetersizliği, resim atölyesi yetersizliği ve eksikliği sonucunda Resim-iş

dersi çalışmalarında problem yaşanması ve şartların getirisiyle derslerin amacından uzaklaşılması sonucu dikkate alınarak yeni fikirler, çözüm yolları geliştirilebilir.

Öğrencilerin herhangi bir resim kursu alıp almama durumlarına göre Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Herhangi bir resim kursu değişkenine göre Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutum ve sosyal beceri düzeyleri resim kursu almadığını belirtenlere göre daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin ilgi ve beceri düzeylerinin gelişmesine önem vermenin farklı disiplinler bazında doğuracağı sonuçları tartışılabilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada, 11-14 yaş grubu öğrencilerinin Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişki araştırma sonuçları doğrultusunda belirlenmiştir. Bağımsız değişkenlere göre öğrencilerin Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumları ve sosyal beceri düzeyleri incelenmiştir. Bu kapsamda ulaşılan genel sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı öneriler aşağıda verilmiştir.

6. 1. Sonuçlar

Öğrencilerin Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Buna göre, öğrencilerin Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumları arttıkça sosyal beceri düzeylerinin de arttığı sonucuna varılmıştır.

Öğrencilerin eğitim aldıkları okullara göre hem Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumlarında hem de sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumlarında anlamlı bir farklılık gösterirken işin sosyal beceri ölçeği puanı cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Öğrencilerin yaşlarına göre hem Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği hem de çocuklar için sosyal beceri ölçeği yaş değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir. Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği puanlarına göre 11-14 yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık görülürken; çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanlarında ise 11-13, 11-14, yaş grupları ile 12-14 yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür.

Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre, hem Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği hem de çocuklar için sosyal beceri ölçeği sınıf düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir. Görsel Sanatlar dersine yönelik tutum ölçeği puanlarında 5 ile 8. sınıf grupları arasında anlamlı bir farklılık görülürken; çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanlarında ise 5-7, 5-8 sınıf grupları ile 6-8. sınıf grupları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür.

Öğrencilerin sınıf mevcuduna göre, hem Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği hem de çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanları sınıf mevcudu açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Öğrencilerin derslerindeki başarı durumuna göre, hem Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği hem de çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanları derslerindeki başarı durumları açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarına göre, hem Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği hem de çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanları anne eğitim durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Öğrencilerin babalarının eğitim durumlarına göre, hem Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği hem de çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanları baba eğitim durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Öğrencilerin Görsel Sanatlar derslerini işledikleri ortam göre öğrencilerin hem Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği hem de çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanları, dersin işlendiği ortam değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Öğrencilerin Görsel Sanatlar dersi dışında herhangi bir resim kursu almama durumlarına göre, Öğrencilerin hem Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği hem de çocuklar için sosyal beceri ölçeği puanları, resim kursu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir.

6. 2. Öneriler

6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

Araştırmadan elde verilere dayalı olarak aşağıdaki öneriler sunulabilir;

Öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin gelişimini olumlu yönde desteklemek, onların sosyal hayatta ve farklı disiplin alanlarında kendilerini daha güçlü ifade edebilmeleri için Görsel Sanatlar dersine olan ilgi ve tutumlarını arttırmak, görsel sanat alanlarını derinlemesine ele alıp görsel sanatlar dersine ilgi duymalarını sağlamak adına çeşitli etkinlikler uygulanabilir.

Öğrencilerin eğitim aldıkları okullara göre onların etkileşimde oldukları çevre bilgi aktarım çeşitliliği göz önünde bulundurarak görsel sanat etkinlikleri düzenlenebilir.

Görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarında cinsiyet faktörü kız öğrencileri yönünden daha anlamlı bir fark oluşturmuştur. Görsel sanat etkinlikleri planlanırken, erkek öğrencilerin için süreci daha verimli kılmak adına görevlendirmeler ve etkinliklerde kız ve erkek öğrencilerin birlikte çalışmasında yarar olabilir.

Araştırma kapsamında 11-14 yaş grubu öğrencilerin hem Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği hem de çocuklar için sosyal beceri ölçeği açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir. 11-14 yaş grubu öğrenciler de Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutum ölçeği yönünden anlamlı bir fark görülürken 11-13, 11-14 yaş grupları ile 12-14 yaş grupları arasında öğrenciler için sosyal beceri düzeyleri yönünden anlamlı bir fark görülmüştür. Bu bağlamda farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin birbirleriyle etkileşim halinde olabilecekleri

görsel sanat etkinlikleri planlanabilir. Böylece sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişki daha tutum ve fazla güçlendirilebilir.

Araştırma ortaokul öğrencilerine uygulanmıştır. Sonuç olarak elde edilen veriler ışığında 5 ile 8. sınıf grupları arasında anlamlı bir farklılık görülürken; sosyal düzeylerine göre ise 5.-7., 5.-8. sınıf grupları ile 6.-8. sınıf grupları arasında anlamlı bir fark görülmüştür. Bu bağlamda Milli Eğitim Kurumları'na bağlı farklı kademelerde eğitim ve öğretim gören öğrenciler üzerinde de benzer bir çalışma yapılabilir.

Sınıf mevcudu düşük öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları daha yüksek olduğu için, görsel sanatlar dersine ilişkin olumlu bir algı oluşması, derslerin daha verimli geçmesi için sınıf mevcutlarının kalabalık olmaması önerilmektedir.

Öğrencilerin Görsel Sanatlar dersini işledikleri sınıf ortamı hem Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumlarını hem de sosyal beceri düzeyleri olumlu yönde etkilemektedir. Öğrencilerin sınıf ortamında ders işleme isteği durumun derinlemesine tespiti için farklı uygulama araştırmaları yapılabilir.

Öğrencilerin Görsel Sanatlar dersi haricinde resim kursu eğitimi almaları, onların Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumlarının olumlu bir getirisi olarak kendilerini sanat yoluyla ifade etmesine olanak tanıyabilir. Böylesi bir sanatsal farkındalığın, öğrencilerin sosyal beceri düzeylerine yansımaları, yaşamda karşılaştığı koşullara yönelik ilgi, algı ve sanatsal bilgisi ışığında yorumlayarak sentezleyebilmesini sağlayabilir.

6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

Yapılan araştırmalar geneli itibariyle nicel olup bu alanın uzun vadeli öğrencileri izlemeye dayalı nitel veri araştırmaları ile desteklenmesi sağlanabilir. Bu sayede ilköğretim düzeyinde eğitim ve öğretim gören öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin sosyal öğrenme teorisi kapsamında derinlemesine incelenmiş olması için olanak tanır. Araştırma Samsun ili ile sınırlı olup bu konu kapsam bakımından daha geniş bir çerçevede hem nitel hem de nicel kapsamda araştırılabilir.

7. KAYNAKÇA

- Alakuş, A. O. ve Mercin, L. (2011). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi* (2.baskı). Ankara: PegemA Akademi.
- Artut, K. (2004). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri* (3.baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aslantaş, S. (2014). Görsel sanatlar dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, (2), 185-196.
- Ayaydın, A. (2004). Çoklu zekâ kuramında sanat eğitimi yaklaşımı. *Eğitim Araştırmaları Dergisi* 4(14), 48-54.
- Ayaydın, A. (2009). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi*. Alakuş, O. A. ve Mercin, L. (Ed.), *Görsel sanatlar eğitimi çoklu zekâ kuramı* içinde (s. 201-214). Ankara: Pegem Akademi.
- Aydoğan, S. (2010). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin umut ve benlik saygısı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Bayram, A. (1993). *Ortaokul çağı (12-15 yaş) Çocuğun Resim-iş dersine bakış açısını belirleyen etkenler* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Burçak, N. (2003). *Ortaöğretim okullarında Resim-iş dersinde fiziki ortam yetersizliğinin yarattığı sorunlar* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. 9. baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Candan, K. ve Yalçın, A. F. (2018). Ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin sosyal ilişki unsurları ve umut düzeyi ile ilişkisinin incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(16), 319-348.
- Cüceloğlu, D. (2004) *İnsan ve davranışı, Psikolojinin temel kavramları* (13.baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çepni, S. (2009). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Trabzon: Celepler Matbaacılık.

- Demirbas, M. ve Yağbasan, R. (2006). Fen bilgisi öğretiminde sosyal öğrenme teorisine dayalı öğretim etkinliklerinin, öğrencilerin bilimsel tutumlarına olan etkisinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 34 (170), 1-17.
- Dermez, H. G. (2008). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Afyon.
- Durualp, E. (2014). Ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin cinsiyet ve sınıfa göre incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 26, 13-25.
- Durualp, E. ve Aral, N. (2010). Altı yaşındaki çocukların sosyal becerilerine oyun temelli sosyal beceri eğitiminin etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39 (39), 160-172.
- Duyan, V., Gelbal, S. ve Var, E. Ç. (2013). Sosyal İlişki Unsurları Ölçeği'nin türkçeye uyarlama çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(44), 159-169.
- Erbay, M. (1997). *Plastik Sanatlar Eğitimi'nin gelişimi* (1.baskı). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Matbaası.
- İnceoğlu, M. (1985). *Güdüleme yöntemleri*. Ankara Üniversitesi, Basın Yayın Yüksekokulu.
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum, algı, iletişim*. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınları.
- İnceoğlu, M. (2011). *Tutum, algı, iletişim* (6.baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Kabakçı, Ö. F. ve Korkut, F. (2008). 6 ve 8. sınıftaki öğrencilerin sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 33(148), 77-86.
- Karaaslan, S. (2002). Sanat eğitiminin gerekliliği. *Adana Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. (1-4)
- Keser, N. (2009). *Sanat sözlüğü*. Ankara: Ütopya Yayınları.
- Kırıçoğlu, O. T. (1985, Nisan). *Okullarda sanat eğitimi sorunu ve okul toplum ilişkisi*. 1. *Plastik Sanatlar sempozyumu*. Ankara: Türk Ocağı Resim ve Heykel Müzesi. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, (68-71).
- Kırıçoğlu, O. T. (2005) *Sanatta eğitim, görmek, öğrenmek, yaratmak* (3.baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Mercin, L. (2011). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi* (2.baskı). Alakuş, O.A. ve Mercin, L. (Ed.), *Sanat nedir?* içinde (s. 1-12). Ankara: Pegem A Akademi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018). *Görsel sanatlar dersi (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, ve 8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Orhun-Beykal, F. (2005). Resim-iş dersine ilişkin tutumların ölçülmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(18), 19-29.
- Orhun-Beykal, F. (2005). *İlköğretim okulları 6. Sınıf resim-iş dersi öğretim programındaki özgün baskı resim konularının çok alanlı sanat eğitimi yöntemi ile uygulanmasının öğrencilerinin başarılarına, tutumlarına ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Önalın-Akfırat, F. (2006). Sosyal yeterlilik, sosyal beceri ve yaratıcı drama. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 39-58.
- Özsoy, V. (2003). *Görsel sanatlar eğitimi, Resim-İş eğitiminin tarihsel ve düşünsel temelleri*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Özsoy, V. (2007). *Görsel sanatlar eğitimi, resim-iş eğitiminin tarihsel ve düşünsel temelleri* (2.baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Özsoy, V. ve Şahan, M. (2009). Çok alanlı sanat eğitimi yönteminin ilköğretim 6. sınıf Resim-İş dersinde öğrenci tutumuna etkisi. *Journal of Turkish Educational Sciences*, 7(1).
- San, İ. (2010). *Sanat eğitimi kuramları* (3.baskı). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Samancı, O. ve Uçan, Z. (2017, Mart). Çocuklarda sosyal beceri eğitimi. *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(1), 281-288.
- Tan, A. (2006). *İlköğretim II kademe öğrencilerinin Resim-İş dersine yönelik tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişkiler* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Vural, Ü. D. (2011). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi*. Alakuş, O. A. ve Mercin, L. (ed.), *Sanat eğitiminin gerekliliği ve işlevi* içinde (s.35-37). Ankara: Pegem Akademi.
- Yılmaz-Gökay, M. (2011). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi* (2.baskı). Alakuş, O. A. ve Mercin, L. (Ed.), *Görsel sanatlar eğitimi içinde* (s.13-18). Ankara: Pegem Akademi

Yılmaz-Gökay, M. (2011). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi* (2.baskı). Alakuş, O. A. ve Mercin, L. (Ed.), *Sanat eğitiminde tarihsel süreç içinde* (s.19-34). Ankara: Pegem Akademi.

Yurdakavuştu, Y. (2012). *İlköğretim öğrencilerinde duygusal zekâ ve sosyal beceri düzeyleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

8. EKLER

Ek 1. Öğrenci Kişisel Bilgi Formu

Değerli Öğrenci,

Sizlerin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla bir araştırma yürütmekteyim. Sizden istenilen, aşağıdaki sorularda size uygun olan seçeneği işaretlemenizdir. Bütün soruları cevaplamanız ve boş bırakmamanız gerekmektedir. Cevaplarınız gizli tutulacak ve araştırma dışında başka bir amaçla kullanılmayacaktır. İlgi ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Nuray YAZICI
Resim-İş Öğretmeni / (KTU)
Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Resim-İş Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Okulunuzun Adı:

2. Cinsiyetiniz: () 1. Kız () 2. Erkek

3. Yaşınız:

4. Sınıfınız: () 5. Sınıf () 6. Sınıf () 7. Sınıf () 8. Sınıf

5. Sınıf mevcudunuz: () 15 – 25 () 26 – 35 () 36 ve üstü

6. Derslerinizdeki başarı durumunuzu genel olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?

() Yüksek düzeyde başarılı () Orta düzeyde başarılı () Düşük düzeyde başarılı

7. Annenizin eğitim durumu:

() 1. Okur-Yazar () 2. İlkokul () 3. Ortaokul () 4. Lise () 5. Üniversite

8. Babanızın eğitim durumu:

() 1. Okur-Yazar () 2. İlkokul () 3. Ortaokul () 4. Lise () 5. Üniversite

9. Görsel Sanatlar dersinizin işlendiği yer: () Sınıf () Atölye

10. Görsel Sanatlar dersinizin dışında herhangi bir resim kursu aldınız mı ya da almaya devam ediyor musunuz?

() 1. Evet () 2. Hayır

Ek 2. Resim-İş (Görsel Sanatlar) Dersine İlişkin tutum Ölçeği

Maddeler No	Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Kendinize uygun olduğunu düşündüğünüze seçeneği (X) işareti ile işaretleyiniz.	Hiç Katılmıyorum 1	Katılmıyorum 2	Kararsızım 3	Katılıyorum 4	Tamamen Katılıyorum 5
1	Resim dersini çok seviyorum.					
2	Resim dersini sıkıcı buluyorum.					
3	Resim derslerine verilen zaman az buluyorum.					
4	Sanat derslerinin nota değerlendirilmesini istemiyorum.					
5	Boş zamanlarımızda da resim yapmak istiyorum.					
6	Resim derslerini ayrı bir sanat atölyesinde yapmak istiyorum.					
7	Resim derslerini farklı şekillerde de yapmak isterim.					
8	Herde eniş bir ressam ya da sanat öğretmeni olmak istiyorum.					
9	Sene sonu resim sergülerine katılmaktan hoşlanmıyorum.					
10	Resim yarışmalarına katılmaktan hoşlanmıyorum.					
11	Resminin eleştirilmesinden hoşlanmıyorum.					
12	Farklı araç gereç kullanılmamasından hoşlanmıyorum.					
13	Resim derslerinde de teknolojiyi kullanılmamasını istiyorum.					
14	Değişik tekniklerle resim yapmak istiyorum.					
15	Pahalı malzemeler kullanılmamasını istemiyorum.					
16	Resim ödevlerimi evde tamamlamaktan sıkılıyorum.					
17	Resim derslerinde bazı konuları grup çalışmasıyla yapmak isterim.					
18	Resim derslerinde her yıl aynı konuları yapmaktan sıkılıyorum.					
19	Resim araç ve gereçlerini eve götürmek istemiyorum.					
20	Herde güzel sanatlar bölümünde okumak istiyorum.					
21	Farklı ülkelerin sanatçıları ve sanatlarını incelemek istiyorum.					
22	Sanatla ilgili televizyon programları seyretmek istiyorum.					
23	Müze ve sergi açılışlarına gitmesini istiyorum.					
24	Ünlü ressamlarla tanışmak istiyorum.					
25	Ünlü ressamların hayatlarını merak ediyorum.					
26	Tarihi mekânları görmek isterim.					

Ek 3. Sosyal Beceri Ölçeği

Maddeler	Her zaman (4)	Sık Sık (3)	Ara sıra (2)	Hiçbir zaman (1)
1.Arkadaşım güzel bir şey yaptığında onu tebrik ederim.				
2.Arkadaşım herhangi bir şeye üzüldüğünde, onunla üzüntüsünü konuşarak paylaşıyorum.				
3.Arkadaşlarıma ve öğretmenlerime "günaydın, iyi günler, iyi akşamlar" derim.				
4.Arkadaşım hoşuma gitmeyen bir şey yaptığında ona söylerim.				
5.Bir konuyu anlamadığımda öğretmenime anlamadığımı ve bir daha tekrar etmesini söylerim.				
6.Odevimi yapmadığımda öğretmenime nedenini, o sormadan söylerim.				
7.Sınıfımıza yeni gelen öğrenciyle hemen tanışırım.				
8.Grup çalışması yaparken fikirlerimi söylerim.				
9.Yanlış yapan bir arkadaşımın hatasını kırıcı olmadan söylerim.				
10.Öğrendiğim bir bilgiyi arkadaşlarıma anlatırım.				
11.Yere düşen arkadaşımı kaldırdığımda ona yardım ettiğim için mutlu olurum.				
12.Arkadaşım başka bir öğrenciyi dövmek istediğinde onu engellerim.				
13.Sınıf işlerimi gönüllü yaparım.				
14.Çevremi temiz tutarım.				
15.Çatışılan durumlarda uzlaşabilmek için yeni öneriler geliştiririm.				
16.Yardıma muhtaç insanlar için dua ederim.				
17.Kötü bir olayı sınırlanmadan olumlu bir şekilde düzeltirim.				
18.Yolda gördüğüm taşı kenara koyarım.				
19.Herkese eşit davranırım.				
20.Yardıma ihtiyacı olan insanlara elimden geldiğince yardım ederim.				

Ek 4. Araştırma İzin Belgeleri

T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 27485554-605.01-E.8516159
Konu : Araştırma İzni (Nuray YAZICI)

29.04.2019

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 22/08/2017 tarihli ve 35558626-10.06.01-E. 12607291 - 2017/25 sayılı Genelgesi,
b) Trabzon Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 19.04.2019 tarihli ve 99699167-730.08.03-E1042 sayılı yazısı.

Trabzon Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Nuray YAZICI'nın İlimiz, Atakum İlçesinde bulunan Denizevleri Ortaokulu ve Tevfik İleri İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerine yönelik "11-14 Yaş Grubu Çocukların Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları İle Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı tez çalışması yapmak istediğine ilişkin ilgi (b) yazı ve ekleri, ilgi (a) genelgeye göre incelenmiş ve komisyon tarafından uygun görülmüştür.

Söz konusu çalışmanın komisyon kararı doğrultusunda, değerlendirme ölçek çalışma sorularını, çalışmayı yapan kişi tarafından raporlanarak, Müdürlüğümüz Ar-Ge Birimine gönderilmesine dikkat edilerek, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Millî Eğitim Temel Kanunu ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, duyurusu ve denetimi ilçe millî eğitim müdürlüğünüz tarafından gerçekleştirilmek üzere okul müdürlüğü sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmadan gönüllülük esasına bağlı olarak yapılmasının sağlanması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Coşkun ESEN
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ekler :

- 1- İlgi (b) dilekçe ve ekleri (24 sayfa)
- 2-29.04.2019 tarihli komisyon kararı (1 sayfa)

DAĞITIM:

Gereği:

Atakum İlçe Kaymakamlığına
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)

Bilgi:

Trabzon Üniversitesi
Rektörlüğü

Adres: Atatürk Biv.Yeni Hükümet Konağı Kat:3 SAMSUN
Elektronik A.Ş: samsun.meb.gov.tr
e-posta:

Bilgi için: Burcu Sağroğlu
Tel: 0 (362) 435 80 63
Faks: 0 (362) 432 48 54

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden dea4-67fc-3d21-97ec-a736 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 4'ün Devamı

T.C.
ATAKUM KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 27782732-605.01-E.8667061
Konu : Araştırma İzni (Nuray YAZICI)

02.05.2019

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi : a)Samsun Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 29.04.2019 tarihli ve 27485554-605.01-E.8516159 sayılı yazısı.
b) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 22/08/2017 tarihli ve 35558626-10.06.01-E.12607291 - 2017/25 sayılı Genelgesi,
c) Trabzon Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 19.04.2019 tarihli ve 99699167-730.08.03-E1042 sayılı yazısı.

İlgi (a) yazı ile Trabzon Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Nuray YAZICI'nın okulunuz öğrencilerine yönelik "11-14 Yaş Grubu Çocukların Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları İle Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı tez çalışması yapmak istediğine ilişkin ilgi (c) yazı ve ekleri, ilgi (b) genelgeye göre incelenmiş ve komisyon tarafından uygun görülmüştür.

Söz konusu çalışmanın komisyon kararı doğrultusunda, değerlendirme ölçek çalışma sorularını, çalışmayı yapan kişi tarafından raporlanarak, İl Müdürlüğü Ar-Ge Birimine gönderilmesine dikkat edilerek, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Milli Eğitim Temel Kanunu ile Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, duyurusu ve denetimi okul müdürlüğü'nün sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmadan gönüllülük esasına bağlı olarak yapılmasının sağlanması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Turan COŞKUN
Müdür a.
İlçe Milli Eğitim Şube Müdürü

EKLER:

- Ek-1: İlgi (b) dilekçe ve ekleri (24 sayfa)
Ek-2: 29.04.2019 tarihli komisyon kararı (1 sayfa)

Dağıtım:

Denizevleri Ortaokulu Müdürlüğü
Tevfik İleri İmam Hatip Ortaokulu Müdürlüğü

Adres:
Elektronik Ağ:
e-posta:

Bilgi için:
Telefon:
Faks:

Ek 5. Etik Kurulu Belgesi**T.C.
TRABZON ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
GENEL SEKRETERLİK****Sayı / Ref. : 81614018-189****09.04.2019****Konu / Subj. :Etik Kurul Belgesi***Sayın Nuray YAZICI,*

“11-14 yaş grubu çocukların görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi” adlı yüksek lisans tezi çalışmanız için gerekli olan Etik Kurul incelemesi Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından yapılmış olup, çalışmanıza onay verilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Atilla ÇİMER
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek 6. Ölçek İzin Maili

 Gmail nuray yazıcı <yzcnur@gmail.com>

Resim-iş dersine yönelik tutum ölçeği kullanım izni
4 ileti

nuray yazıcı <yzcnur@gmail.com> 6 Mart 2019 17:29
Alıcı: fbeykal@pau.edu.tr

Trabzon Üniversitesi (KTÜ) Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-iş Öğretmenliği programında yüksek lisans yapmaktayım.
" Ortaöğretim öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi " konulu çalışmamda sizin tarafınızdan geliştirilen, " Resim-iş dersine yönelik tutum ölçeğini " kullanmak istiyorum. Uygun görmeniz durumda bilgi verirseniz memnun olurum. Saygılarımla

feryal beykal orhun <feryalbeykal@gmail.com> 7 Mart 2019 10:36
Alıcı: nuray yazıcı <yzcnur@gmail.com>

Sevgili Nuray;
Çalışmamdaki ölçeği elbette dipnot ve kaynakçada göstererek kullanabilirsin. Şimdiden kolay gelsin. İyi çalışmalar.

nuray yazıcı <yzcnur@gmail.com>, 6 Mar 2019 Çar, 18:29 tarihinde şunu yazdı:
[Anıtlanan metin gizlendi]

--
Doç. Dr. Feryal BEYKAL ORHUN
PAU Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
Resim-iş Öğretmenliği Anabilim Dalı Başkanı
e-posta: fbeykal@pau.edu.tr, feryalbeykal@gmail.com
Tel: 0 (258) 296 11 05

Ek 6'nın Devamı

 Gmail nuray yazıcı <yzcnur@gmail.com>

Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği Kullanım İzni

Yasemin Yurdakavustu <yasyur@hotmail.com> 27 Şubat 2019 17:09
Alici: yzcnur <yzcnur@gmail.com>

Merhaba,
Hazırlamış olduğum "Sosyal Beceri Ölçeği" ni kullanabilirsiniz.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Yasemin YURDAKAVUŞTU DOYRAN

From: yzcnur <yzcnur@gmail.com>
Sent: Tuesday, January 8, 2019 6:37:29 PM
To: yasyur@hotmail.com
Subject: Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeği Kullanım İzni

Trabzon Üniversitesi (KTÜ) Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-iş Öğretmenliği programında yüksek lisans yapmaktayım.
Ortaöğretim öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumları ile " sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi " konulu çalışmamda sizin tarafınızdan geliştirilen, Çocuklar İçin Sosyal Beceri Ölçeğini kullanmak istiyorum.
Uygun görmeniz durumda bilgi verirseniz memnun olurum. Saygılarımla.

Samsung cihazımdan gönderildi

<https://mail.google.com/mail/u/0?ui=2&ik=7572c4700f&view=lg&permmsgid=msg-f%3A1626635149550885771&ser=1>

9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

1986 yılında Samsun'da doğdu. İlkokul, ortaokul, ve liseyi Samsun'da okudu. 2006 yılında Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Resim-İş Öğretmenliği bölümüne başladı. 2010 yılında buradan mezun oldu. Eğitim aldığı süreç boyunca "Öteki" konulu Karma Resim Sergisi ve Mezuniyet Sergisine katıldı. 2011 yılında Trabzon Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği Bilim dalında yüksek lisansa başladı. Kişisel eğitim seminerlerine ve Hüsn'ü Hat eğitimlerine katıldı. 2016-2017 ve 2017-2018 eğitim ve öğretim sürecinde Görsel Sanatlar öğretmeni ve Teknoloji ve Tasarım öğretmeni olarak özel bir kurumda öğretmenlik yaptı.

İLETİŞİM BİLGİLERİ:

Adres : Mimar Sinan Mah. 118. Sokak Erdem Apt. No: 16/21 A Blok
Atakum / Samsun

E Posta : yzcnur@gmail.com

Telefon : 0546 470 81 89